

Jeffreys.

Mr. Hughes

P R E G E T H

Mr. Philipps

Ddydd Gwyl Daewi, 17¹³₁₆.

Mr. Philipp's
British Sermon

ON THE
First of MARCH, 17¹⁵₁₆.

Ufudd-dod i Lywodraeth a Chariadoldeb,

Wedi eu gosod allan mewn

P R E G E T H

A Adroddwyd yn

Eglwys St. Pawl

Yng Ngardd y Myneich,

Ddydd-gymyl, Sef

Y Dydd cyntaf o Fawrth, 1715

G F L A E N

Anrhydeddus **LYWODRAETHWYR Y**
GYMDEITHAS (ac eraill) o **HEN**
FRETTANIAID, a sefydlwyd er mwyn
cynnal Parch a Braint i **DDYDD GENE-**
DIGAETH EIN BRENHINOL OR-
UCHEL DWYSOGES, ac i **DWYSO-**
GAETH CYMRU. *K*

Gan P. PHILIPPS, A. M.

*Gweinidog glwys i'r Gymdeithas honno,
ac hefyd i'r Anrhydeddus Arglwydd JAGO,
Jarll Berkeley.*

Argraphwyd yn **LLUNDAIN**, ac ar werth
gan *Siôn Llwyd* tan Lun yr *Allwedd* yn *Eng-*
le'r Mynachod duon, yn agos i *Borth Lludd*,
1716. Lle y bydd *Hynodeb Eglwysydd*
cymir hefyd i'w gael ar Werth.

LOYALTY *and* LOVE,

Recommended in a

S E R M O N

Preach'd at

St. Paul's Covent-Garden,

IN THE

BRITISH LANGUAGE,

O N

St. DAVID's Day, *Viz.*

The First of March, 1715.

BEFORE THE

Honourable the STEWARDS, and
others of the SOCIETY OF ANCIENT
BRITONS, established in Honour of
HER ROYAL HIGHNESS's BIRTH-DAY,
and the PRINCIPALITY of WALES.

By P. PHILIPPS, A. M.

Chaplain to the said SOCIETY, and also
to the Right Honourable JAMES
Earl of Berkeley.

LONDON Printed, and Sold by John Lloyd at the
Key in the Broad Place in Black-Fryars near Ludgate
1716. Where may be had the Character of a True
Church-man in the British Language.

Dydd *Jou* y cyntaf o *Fawrth*, 1715.

TRefnwyd gan y Gymdeithas hon
Ddiolch i Mr. *Philipps* am ei
Bregeth ~~hagorol~~ a adroddod efo heddw
yw yn Eglwys St. *Pawl* yng *Ngardd* y
Myneich o flaen y Gymdeithas hon; a
dymunwyd hefyd arno ef ei hargraphu
ynghyd a Chyfieithiad yr unrhyw i'r
Saesneg.

THO. JONES,

Trysforwr ac Ysgrifennydd.

At y Darllenydd,

AR ol y *Bregeth* cei *Gysfarchiad* y *Gymausfa* o *Wŷr Llen*, ac
Atteb y *BRENIN*. Gwybydd mai yn amryfus
y rhoddwyd [*Caer Grawnt*] yn lle [*Caer Gaint*] yn y *Cy-
farchiad*. Yn y *Tŷ Dalen* 21. a'r *chweched Llinell*, yn lle
[*Tlawd*] darllen [*Claf*]. Ni wna'r *Beieu* eraill fawr
Rwŷstr it', afraid gan hynny yw ei nodi ymma.

Yn Niwedd *Hynod* Eglwysydd cywir y mae *Answdd* y
Gwasgawd *Lythyrennen*, sef *Darluniad* *Cywirgarn* i'r *Hen Jaitth*.

Jovis 1° Die Martii, 1715.

ORDER'D,

THAT the Thanks of this Society be given to the Reverend Mr. Philipps, for the Excellent Sermon by him Preach'd before this Society this Day, at St. Paul's Covent-Garden; and that he be desir'd to Print the same, together with a Translation thereof into English.

THO. JONES,

Secretary & Treasurer.

To the Reader,

THE Address of the Convocation, and His MAJESTY'S Answer, are subjoin'd to this Sermon. Page 4. in the last Line but one, after [Issue] add [to inherit her Virtues, and]. The other Errata's are not very material, and therefore need not be here inserted.

The Character of a True Church-man, (in English) is sold by J. Downing in Bartholomew-Close near Smithfield: To the Translation thereof is annex'd a Compendium of the British Syntax.

I
Ein Brenhinol Oruchel Dwyfog
GEORGE, Twyfog Cymru,

P E N N A E T H :

Y gwir Anrhydeddus a'r
gwir Urddasol Ar-
glwydd *Talbot, Rhag-*
Jarll de Longueville,
ac Arglwydd *Rhuthyn;*
Syr *Robert Cotton,*
Marchog urddasol
rhywiog;
Syr *John Austen,* Marchog
urddasol rhywiog;
Syr *Humphrey Howorth,*
Marchog urddasol;
Sherrington Davenport,
Gwifciwr tra enwog,
ac Is-lywydd llue-
ddog anrhydeddus;
Samuel Molyneux,
Gwifciwr anrhydedd-
us enwog, ac Yfcri-
fennydd parchus i'w

Frenhinol Uchelder,
ac un o anrhydeddus
Seneddwyr y Deyrnas;
Thomas Wynne, Gwifciwr
enwog, a Pharch-was
Cyd-ymdeithiol i'w
Frenhinol Uchelder,
ac un o anrhydeddus
Seneddwyr y Deyrnas;
John Roberts, Gwifciwr
enwog, ac un o an-
rhydeddus Seneddwy-
r y Deyrnas;
Charles Greenwood,
Gwifciwr parchus, ac
un o Bentrethwyr y
Gwinoedd;
Edward Hughes, Gwifci-
wr parchus, ac Ynad
Sawdennol;

LLY W O D R A E T H W Y R :

Ac i Syr *Thomas Jones,* Marchog urddasol,

YSCRIFENNYDD a THRYSORWR

Yr anrhydeddus GYMDEITHAS o HEN FRYTANIAID,
a sefydlwyd er mwyn cynnal Parch a Braint i DDYDD
GENEDIGAETH EIN BRENHINOL ORUCHEL
DWYSOGES, ac i DWYSOGAETH CYMRU.

Y cyflwynir yn dra gofnygedig y Bregeth hon a'i Chyefsiithad gan,
O rhynged Bodd i'ch BRENHINOL UCHELDER,

Eich Cywir-ddyledog llwyr addunedawl,

Ac i chwithheu, fy Arglwydd, a Phendefigion,

Eich tra Usuddol Wasanaethwr,

9 N063

P. PHILIPPS.

T D

HIS ROYAL HIGHNESS
GEORGE, Prince of Wales,
 PRESIDENT:

<i>The Right Honourable</i> Talbot, Lord Viscount de Longueville, and Baron of RUTHYN; <i>Sir Robert Cotton, Bart.</i> <i>Sir John Austen, Bart.</i> <i>Sir Humphrey Ho-</i> worth, Kt. <i>The Honourable Sherring-</i> ton Davenport, Esq; <i>Major General of His</i> <i>Majesty's Forces;</i> <i>The Honourable Samuel</i> Molyneux, Esq; Secre- tary to his Royal High- ness, and one of the Members of the Honour-	<i>able House of Commons;</i> Thomas Wynne, Esq; <i>Equerry to his Royal</i> <i>Highness, and one of</i> <i>the Members of the</i> <i>Honourable House of</i> <i>Commons;</i> John Roberts, Esq; one of the Members of the Honourable House of Commons; Charles Greenwood, Esq; <i>one of the Commissioners</i> <i>of His Majesties Du-</i> <i>ties arising from Wines;</i> Edward Hughes, Esq; Judge Advocate;
--	--

S T E W A R D S:

And to Sir Thomas Jones, Kt.

SECRETARY and TREASURER
 Of the Honourable SOCIETY of ANCIENT
 BRITONS, establish'd in Honour of HER
 ROYAL HIGHNESS's BIRTH-DAY, and
 the PRINCIPALITY of WALES:

This Sermon and Translation are most humbly Dedicated by;

May it please YOUR ROYAL HIGHNESS,
 Your Royal Highness's most Dutifully Devoted,

And my Lord, and Gentlemen,

Your most Obedient, and most Humble Servant,

P. PHILIPPS.

P E T. II. 15.

*Canys felly mae Ewyllys Duw, fod i chwi
trwy wneuthur Daioni, oftegu Anwy-
bodaeth Dynion ffolion.*

Mae Addysg-amfer yn dangos i Ni
yn rhy eglur, bob Dydd yn fwy
na'i gilydd ysywaeth, fod An-
wybodaeth ar gynydd, a llawe-
roedd o Ddynion ffolion yn ein
plith. Canys pa beth ond An-
wybodaeth a allasei beri i Ddynion fod mor
wrthnawsig, a'u gwneuthur eu hunain a'u Heppil
yn annheilwng o'r Llywodraeth dyner ddaionus,
yr oeddynt trwy Drugaredd Duw yn ei me-
ddiannu, ac y gallasant fyw yn dra dedwyddol
dani, oni buasei 'r Bai yn hollawl arnynt eu
hunain?

Pa beth a allasei ddangos Holineb Dynion yn fwy,
na'r Terfysg a'r Gwrehryfel a godasant yn ddiwe-
ddar yn y Deyrnas, neu'r Destryw a'r Barnedigaethau
a dynnasant ar eu Penneu eu hunain, ac ar eraill
o'r Achos? Ai nid oddiwrth Wyltineb ac In-
fydmydd y llidiog, ac Anwybodaeth y treisgar, ac
Anfedrusrwydd yr awyddus, y tardda Cenfigen a
Digafedd, ac Anghariadoleb mawr rhwng Brodyr
a ydynt yn proffesu 'r un Ffydd â Nyni, ac
ydynt

1 PET. II. 15.

For so is the Will of God, that with Well-doing ye may put to Silence the Ignorance of foolish Men.

THAT Ignorance prevails, and that we have many foolish Men amongst us, is indeed too manifest; every Day's Experience confirms it. For what but Ignorance could make People so perverse, as to render themselves and their Posterity obnoxious to a Government, the Protection and Encouragement of which, were it not their own Faults, they might, through God's Mercy, have happily enjoy'd?

What could shew the Folly of People more, than the Sedition and Rebellion they have rais'd in the Kingdom; than that Destruction, and that Judgment they have drawn upon themselves and others? From whence proceeds that Envy, Hatred, and Malice; that Pride, and Stiffness, and Uncharitableness towards our Brethren, who profess the same

B

Faith,

ydnt hefyd *Aelodeu* o'r un *Eglwys*? Eithr y mae *Doethineb* a *Gwir-grefydd* yn ein hyfforddio Ni i wneuthur amgenach *Petheu*, gan ddyfegu i Ni, "na attaliom *Ddaioni* oddiwrtb y rhai y perthyn iddynt, ac na ymrysonom a neb heb *Achos*, os efe ni wnaeth *Niweid* i Ni. *Dihar*. III. 27, 30.

Pa beth ond *Anwybodaeth* ac *Ynsydwrwydd* a ddichyn hudo *Dynion* i fod mor gynddeiriog, a siarad yn erbyn y *Petheu* a wneir er *Anrhydedd* a *Diogelwch* ein *Llywodraeth*, ac er *Lles* a *Daioni* i'n *Gwlad*, a dywedyd hefyd yn ddrwg am yr unrhyw? Pa fodd y dichyn *Pobl* fyw yn y *Byd* heb *Lywodraeth*? Neu pa fodd y gallant ddychymygu gwell *Math* a'r *Lywodraeth*, na'r hon a sefydlwyd yn ddedwyddol iawn, ac o'n *Gwirfodd* ein hurnain, yn ein *Gwlad*?

Ym mha le y gwelir o'n hamgylch un *LLIWODRAETHWR* mor rhaedlawn a rhinweddol ac yw'r *Penllywydd* sydd gennym? Neu ym mha le y gwelir un mwy tyner ac esmwyth, nac yw *Efe*, wrth ei *Ddeiliaid*? A ydyw *Efe* yn ceisio dim gennym, ond sydd yn wir angenrheidiol tu ac at ein *Cadwedigaeth* Ni, ac er *Lles* a *Diogelwch* ei *Deyrnasoedd*? Ai nid yw ein *Meddiannau* a'n *Pertbynaseu* Ni yn ddiogel iawn tan ei *Nodded* *Ef*? Ai nid yw *Efe* yn amddeffyn ein *Ffydd* a'n *Crefydd* dda rhag *Pabyddiaeth* a *Choel-grefydd*, y rhai y darfu i'n *Hynafiaid* eu "gwrthwynebu hyd at " *Wlad*, gan ymdrechu yn erbyn *Pechod*, ac y syrthiodd o honynt mewn un *Dydd* *Nifer* mawr yn *Aberth* i *Draha* a *Balchder* y *Gennad* gyntaf a yrrodd *Pab Rhufain* i lygru *Braint* ac *Athrawiaeth* *Eglwys* y *Brytaniaid*? Ai nid yw ein grasusaf *BENLLY-WYDD* yn Dad maeth i'n *Heglwys*? Ai nid yw *Efe* yn ein cyannaf Ni mewn *Rhydd-did*, set *Rhydd-did* *Eglwysig*, yn gystal a *Gwledig*? Ai nid yw *Cysseithieu* ein *Gwlad* Ni yn Rheol i'w *Lywodraeth* ef?

Faith, and are *Members of the same Church* with our selves? Come they not hence, *viz.* from the *Rage* and *Folly* of the *Passionate*, from the *Ignorance* of the *Violent*, and from a *Zeal* without *Knowledge*? Whereas *Wisdom* and *Religion* would teach a Man, “ not to
 “ *with-hold Good from them to whom it is due* ;
 “ *nor to strive with a Man without Cause, if*
 “ *he has done us no Harm*, *Prov. III. 27, 30.*

What but *Ignorance* and *Folly* can tempt Men to be so confident and outrageous, as to gain-say, and speak evil of those Things that are done for the *Honour* and *Security* of our *Government*, and for the *Benefit* and *Advantage* of our *Country*? How can People propose to live in the *World* without *Government*? Or can they think of any *Form* or *Model* of *Government* that excels our own, which is so happily established by our own free Consent in this Nation?

Can we see any where about us a *GOVERNOUR* more gracious and vertuous in himself, or more easy and indulgent to his Subjects, than our own? Does he require any thing from us, but what is necessary for our own *Preservation*, and for the *Security* and *Welfare* of his *Kingdoms*? Are not our *Properties* and *Enjoyments* most safe under his *Protection*? Does he not defend our *Faith* and *Religion* from *Popery* and *Superstition*? From that *Superstition* and *Popery*, which our *Ancestors* “resisted even to Blood, striving against Sin, and fell in one Day a great Number, a Sacrifice to the *Pride* and *Ambition* of the

ef? Ai nid ein *Diogelwch* cyffredinol Ni yw'r unig *Arfaeth* a'r *Amcan* sydd ganddo Ef? Ai nid "trwy *Gyslawnder* y mae Efe yn cadarnhau ei "Orsedd? Ai nid yw Efe yn gwneuthur ei holl Weithredoedd trwy Bwyll, ac mewn Uniondeb? Ai nid yw ein *Llwyddiant* Ni ag *Ynteu* yn anwahanol? A oes modd well i Ni gael rhagor o *Ddedwyddwch* amserol, na thrwy wneuthur ei *Goron* Ef cyn esmwythed iddo ac y gallom; gan dalu iddo y *Dyledswydd* a'r *Ffyddlondeb*, a weddei i'r *Deiliaid* gwynfydedig a dynt yn perchennogi *Braint* a *Rhydd-did* *Brytaniaid*?

Ac os yw hyn ei gyd yn wir, fel yn ddiammen y mae: Pa *Ffolineb* ac *Anwybodaeth*, ie pa *Tnfydrwydd* a fyddem yn euog o hono, pe hudid Ni i duchan ac i wrwgnach, neu i gyfodi *Terfysg*, neu gymmaint a meddwl bod mor anufudd a gwthryfela yn erbyn *BRENIN*, yr hwn a dderchafodd *Duw* i fod, nid yn unig yn *Fendith* ar yr *Tnys* fawr hon, ond hefyd yn brif *Golofn* ac yn ben *Achles* i *Grefydd* y *Prötestanniaid* ym mhob *Parth* o'r *Byd*?

Ond och! pa fodd yr argoeddwn y fath *Ddynion* anwybodol, na bo ganddynt dim *Ewyllys* i ddysgu eu *Dyledswydd* tu ac at na *Duw* na *Dŷn*? Pa fodd y gallwn ddistewi *Gwrthddadleuon* *Pobl* ynfyd, y rhai ni welant ac ni ddeallant pa faint yw'r *Dedwyddwch* a'r *Daioni* y maent yn ei fwynhau? "Nac ofnwch, ac na ddy-
"chrynnwch, eithr ymgryshewch ac ymnerthwch, a chymmerwch *Gysfur*: Y mae *Gair Duw* yn rhoddi *Hyfforddiant* a *Chysarwyddid* i chwi i orchfygu y *Drwg* hwn. "Canys felly y mae *Ewyllys Duw*,
"fod i chwi trwy wneuthur *Daioni*, *ostegu* *An-*
"bodaeth *Dynion* *ffolion*.

first Emissary of the Pope of Rome, who was sent to overturn the *Liberties* of the British Church? Is not our most gracious SOVEREIGN a nursing Father to our Church? Does he not maintain us in all our Ecclesiastical and Civil Liberties and Immunities? Are not the Laws of our Land the Rule of his Government; and our publick Security his only Design? "Is not his Throne established by Righteousness? Are not all his Actions done in Judgment and Equity? Is not his Prosperity and ours inseparable? And can we better promote our own Happiness, than by making his Crown easy to Him, and by giving Him those Returns of Duty and Fidelity, that become Subjects bless'd with British Liberties?

If all this be true, as it most certainly is, what Folly and Indiscretion, or rather Infatuation, must we be guilty of, if we should be tempted to murmur, or mutiny, or even to entertain the most distant Thoughts of Dissuality and Rebellion against a PRINCE, whom God hath rais'd, to be not only a peculiar Blessing to this Island; but also to be the great Support and Bulwark of the Protestant Interest throughout the World?

But alas! How can we convince such obstinate and perverse People, as act in Contradiction to their Duty both to God and Man? How can we silence such foolish and gainfaying Men, as neither see nor feel the Happiness and Advantages they enjoy? "Fear not, nor be afraid; be ye strong, and of

Gobeithio yr ydwyf y rhydd pob un o honom ei holl Fryd a'i Amcan ar gyflawni Ewyllys Duw mewn Geirieu a Gweithredoedd, gan arferu yn oestad "wneuthur y Daioni a ddichyn ostegu" Anwybodnaeth Dynion ffolian. Y mae gennyf Obaith hollawl a chyflawn Hyder y gwnawn Ni hyn a'n holl Egri, sef Ny-ni, y rhai a ymgreiriasom, ac a ymrwymasom a'n gilydd, i ymgysarfod heddyw, ac ar gyfenw heddyw bob Blwyddyn, ac i wneuthur Daioni yng Nghorff y Dydd hwn, er mwyl Parch a Braint i'r Diwrnod a oedd er ystalm o amser yn nodedig gan y CYMRU, ym mha Gwrr bynnag o'r Byd y byddent allan o'u Gwlad eu hunain. Ac hen Ddefod ac Arfer gennym ar y Dydd hwn ydyw gwisgo Argoelion Rhagluniath Duw, sef Arwyddion o'r Trugareddeu a ddangosodd Duw i'n Teidieu gynt, ac o'n Diolchgarwch Ninnu am yr unrhyw.

Ar Gyfenw'r Dydd heddyw y ganwyd ein TWYSGES radlawn Ni: y Hi yw'r Dwyfoges ardderthoccaf a godidoccaf o'r holl Dwyfogesau sydd yn y Byd. Felly y gwelodd Duw yn dda ddangos chwaneg o'i Ffais i Ni y rhai ydym Weddillion yr hen Frytanid: a hyn sydd yn peri i'r Diwrnod hwn sed yn fwy arbennig gennym. Y mae ein Twysoges odiaeth Ni yn llawn o Dalonieu a phob Rhinweddeu da, ac yn haeddu o herwydd hynny fwy o Glôd nac a ddichon Tafod ei draethu: ac felly mwyfwy fyth yw'r Dedwyddwch sydd i Ni o'i phlegid Hi. Oddiwrth Ffryth Croth y Dwyfoges hon yr ym yn disgwyl Cynyddiad Dedwyddwch i'n Plant, ac i'n Hwyrion befyd ar ein hol. A Dymuniad ein Calonneu yw, na bo Deffyg un o'i Heppil Frenhinol Hi i eisteddu ei Rhinweddeu, ac i eistedd ar Orseddfauingr y Teyrnasoedd ymma, "hyd Genhedlaeth a Chenhedlaeth,"

" a good Courage, and comfort your selves; the Word of God directs you, how to overcome this Evil; " for so is the Will of God, " that with Well-doing ye may put to Silence " the Ignorance of foolish Men.

My Hopes are, that we all, with our Words and Actions, with all our Mind, and with all our Might, will endeavour to fulfil the Will of God, and put in Practice this Well-doing, that is so effectual to silence the Ignorance of foolish Men. I have great Hopes, nay, a firm Assurance, that we will do this with all our Strength, and with all our Souls. We that have associated and bound our selves to one another, to meet, and commemorate this Day Annually by doing Good therein: A Day, for many Ages past, celebrated by our Countrymen in all Parts and Climates of the World: A Day, in which, according to ancient Custom, we wear Signs and Tokens of God's Providence and Mercies shewn to our Fathers, and of our Thankfulness for the same: A Day, in which God hath more remarkably distinguish'd Himself to us, the Remains of the Ancient Britains, in the Birth of a PRINCESS, who is the most accomplish'd Person of her Sex; a Princess, as much above any Character we can draw of her, as we are beyond Expression happy in the Enjoyment of the Blessing; a Princess, from whom we have the pleasing Prospect, of one of her Royal Issue, to sit upon the Throne of these Realms, " from one Generation to
" another,

"laeth, tra fo Haul a Lleuad, ac hyd yr Amfer y "tawdd Defnyddieu'r Byd gan wir Wres, ac y llosgir y Ddaear oll yn ulw.

Ny-ni, y rhai y ymgynnollasom ynghyd i glodfori Duw am ei amryw Drugareddeu i Ni ac i'n Gwlad, a ddylem ddangos Esiampleu da i eraill. Gadewch i Ni gan hynny roddi ein llawn Fryd ar wneuthur "i'n Goleuni le-
"wyrchu ger bron Dynion, fel y gallo y rhai anwybodol, y rhai blinion, y rhai anafudd, y rhai cynnennus, a'r rhai gwrthryfelgar weled eu Cyfeil-iorni eu hunain, ac fel yr argyocdder hwynt am eu Gweithredoedd anrhesymol, ac hefyd fel y de-lont i gyflawni "Ewyllys Duw gan wneuthur Da-
"ioni; ac i ogoneddu ein Tad yr hwn sydd yn y "Nefoedd wrth hynny.

Yn y brif Eglwys yr oedd rhai Pobl mor ffol ac anwybodol, ac hefyd mor wrthryfelgar, a gwadu fod Ufudd-dod i Llywawdmyr daearol yn ddyledus arnynt hwy, gan dybio ddarfod i'r Rhydd-did a bwrcasodd Crist i'w Eglwys, eu rhydd-hau hwynt oddiwth fod yn ddarostyngedig i unrhyw Awdurdod ddynol. Ond y mae St. Petr, yn y Geirieu o flaen fy Nhestyn, yn rhybuddio'r cy-fryw i ocbel y fath Athrawiaethau llygredig af-iach, gan eu cyngori i "Tmddarostwng i bob
"dynol Ordinhâd, o herwydd yr Arglwydd, pa un
"bynnag ai i'r BRENIN megis Goruchaf; ai i'r
"Llywawdmyr, megis rhai wedi eu danfon trwyddo
"Ef, er Dial ar y Drwgweithredwyr, ac er Mawl i'r
"Gweithredwyr da: Canys felly y mae Ewyllys
"Duw, sod i chwi trwy wneuthur Daioni, ostegu
"Anwybodaeth Dynion ffolion: megis yn rhyddion,
"ac nid â Rhydd-did gennych, megis Cochl Malais;
"eithr fel Gwasanaethwyr Duw.

“ another, as long as the Sun and the Moon endureth; till the Elements shall melt with fervent Heat, and the World be reduc'd to Ashes.

We, who have associated our selves together, to praise and glorify God for these Blessings to us, and to our Countrey, ought to resolve to shew good Examples to others, by “ letting our Light so shine before Men, that the Ignorant and Foolish, the Disobedient and Turbulent, the Seditious and Factious, may, thro' the Light of our good Works, be convinced of the Unreasonableness and Perverseness of their Doings, and at length comply with the “ Will of God, and glorify our Father which is in Heaven.

In the primitive Church, there were some People so ignorantly foolish and rebellious, that they deny'd there was any Subjection due to their earthly Governours; fondly imagining, that the Liberty and Freedom which Christ purchased to his Church, had made them free from any Subjection to the Ordinance of Man. But St. Peter, in the Words preceding my Text, cautions us to avoid such unwholesome Doctrines, by advising us, “ to submit to every Ordinance of Man for the Lord's Sake, whether it be to the KING as Supreme; or unto Governours, as unto them that are sent by him for the Punishment of evil Doers, and for the Praise of them that do well. For so is the Will of God, that with Well-doing ye may put to Silence the Ignorance of foolish Men. As free, and not using your Liberty for a Cloak of Maliciousness, but as the Servants of God.

Pe bae'r Pab yn wir Ddilynwyr i St. Petr, fel y mae yn haeru ei fod, efe a ddilynei ei Athrawiaeth Ef yn hyn, ac ni chymerei arno fod yn Ben ar holl Dwysogion y Byd, ag Amdurdod (ormesol) ganddo i Wyrddroi eu Deiliaid, gan orchymyn iddynt fod yn ddarostyngedig iddo ef, yn hytrach nac i'w Llywodraethwyr cyfreithlon yn yr Arglwydd.

Yngwrthwyneb i hyn, y mae St. Petr yn dysgu i Ni ufuddhau i'n Llywodraethwyr, sef y rhai a ofodwyd i fod felly yn ol y Cyfreithieu a'r Ordinbadeu a sefydlwyd yn ein Gwlad. Y mae'r Apostol yn cydnabod fod gennym Rydd-did, fel yr ydym yn Grifnogion: etto er hyn ei gyd na feddyliwn fod gennym Rydd-did i fod yn anradd i Llywodraethwyr, nac i fod yn Eradwyr ac yn wrthrysfelgar. Eithr ein Rhydd-did Ni a amgylchir â Chrefydd ac â Chyfreithieu. Rhydd-did yw hi i ymrithod â Phachod, ac i wasanaethu Duw. Rhydd-did yw hi i wneuthur cymmaint o Ddaioni ac a allom; ac nid Rhydd-did i'w chamarferu megis Cochl Malais, i droi Ffydd yn Ymdrech pleidiol, a Chrefydd yn Wrthryfel. Oblegid " Ewyllys Duw " ydym i Ni, trwy wneuthur Daioni, oftegu Anwybodaeth Dynion ffolion.

Ar ol hyn o Eglurhad ar Eirieu fy Nheftyn a'i Amgylchiadeu, Ny-ni a allwn weled yn amllwg y cynnwysir ynddynt ddau Bwngc o Athrawiaeth.

1. Y naill yw hwn: Gwneuthur Daioni a oftega Anwybodaeth Dynion ffolion.
2. A'r llall yw hwn: Ewyllys Duw ydym i Ni wneuthur Daioni er mwyn gostegu Anwybodaeth Dynion ffolion.

Now if the Bishop of Rome were as true a Follower of St. Peter, as he pretends to be, he would follow his Doctrine herein, and not assume to himself a Supremacy over Princes, and an unwarrantable Power to absolve their Subjects from their Allegiance to their lawful Sovereigns. Whereas St. Peter teacheth us, to "submit to our Governours, viz. such as are set over us, by the Constitution, and the Laws of the Countrey wherein we live. The Apostle owns that we have a Liberty, as we are Christians; a Liberty bounded by Religion and Law; a Liberty to renounce Sin, and to serve God; a Liberty to do all the Good we are capable of; but not a Liberty to be Disobedient and Disloyal, to be Traytors and Rebels; not "a Liberty to be used for a "Cloak of Maliciousness, to turn Faith into Faction, and Religion into Rebellion. "For "so is the Will of God, that with Well-doing "we may put to silence the Ignorance of foolish "Men.

From this Explanation of the Words of my Text and Context, we may plainly see, that they contain these two Propositions.

1. That Well-doing, or doing Good, will silence the Ignorance of foolish Men.
2. Secondly, That it is the Will of God we should do Good, in order to this End.

I. Y mae'r *Pwngc* cyntaf yn cynnwys y *Ddyledswydd* fydd angenrheidiol i Ni ei chyflawni, sef *gwneuthur Daioni i oftegu Anwybodaeth Dynion ffolion*.

II. A'r ail *Pwngc* fydd yn dangos i Ni y *Rheswm* neu yr *Achos* o herwydd pa ham y mae yn rhaid i Ni gyflawni'r *Ddyledswydd* hon, sef o herwydd *bod Emyllys Duw felly*.

Y ddau Beth hyn, megis dau *Gonglfaen* a gânt wasanaethu yn *Sylfaen i'r Adeilad* y mae yn awr yn fy mryd ei chodi ar y Testyn.

I. Yn gyntaf gan hynny My-fi a ystyriaf mai ein *Dyledswydd* Ni yw, *gwneuthur Daioni er mwyn oftegu Anwybodaeth Dynion ffolion*.

Diammeu yw, fod *gwneuthur Daioni* yn *Ddyledswydd* anhepcorol ar bob cyfryw *Ddŷn*, ar bob *Amser*, ac ar bob *Achosion*. Y mae y *Rhwymedigaethu mwyaf* a'r eill fyth fod ar y *Dysgedig* a'r *Annyscedig*, ar y *Llen* a'r *Llŷg*, "ar" y *Cyfoethog* a'r *Tlawd*, ac ar yr *Uchel* a'r *Iset*, yn gyftal y naill a'r llall, a phob un fel eu gilydd, i *wneuthur cymmaint o Ddaioni* ac a allont. Hyn y mae *Efengyl* a *Chyfraith Crist* yn ei ofyn gan bawb.

Eithr *Arfaeth* pennaf yr *Apostol* yn y Testyn, yn fy Marn i, ydyw ein cynghori i fod yn ffyddlon ac yn ufudd i'r *Llywodraeth* y byddom yn byw dani, ac i'n hannog i roddi dyledus *Barch* ac *Anrhydedd* i'n *PENLLTYDD* ac i'n *Wladwriaeth*. Ac er bod y *Gair hwn* [*gwneuthur Daioni*] yn y Testyn, yn arwyddocau yn bennaf *Ufudd-dod* ac *Anrhydedd* i *Lywiawdmyr*; er hynny My-fi a gymeraf y *Gair* mewn *Istyr mwy cynnwysfawr*, fel pe bae yn arwyddocau, nid *Ufudd-dod* yn unig, ond hefyd *pob Math o Ddaioni* a'r allwn Ni ei

I. In the *first Proposition* is contained the Duty that we ought to perform; namely, to *do Good in order to silence the Ignorance of foolish Men.*

II. In the *Second* is contained the *Reason*, why we should perform this Duty; *for so is the Will of God.*

And these two Points shall be the Foundation of my following Discourse.

I. In the *first Place* then I shall consider, That it is our Duty to *do Good, that we may silence the Ignorance of foolish Men.*

And this, *doubtless*, is every *Man's indispensable Duty*, at all Times, and upon all Occasions; the *Learned* and *Unlearned*, the *High* and the *Low*, the *Rich* and the *Poor*, *Clergy* and *Laity*, one with another, are under the *strongest Obligations* imaginable, to *do all the Good they can*; this is the *Tenor of the Gospel*; this the *Christian Dispensation* requires from us.

But the more immediate Design of our *Apostle* in the Words before us (as I take it) is, to recommend *Faithfulness and Obedience to the Government* we live under, and a just *Reverence and Regard towards the Person of our GOVERNOUR*, and his *Administration*. But I shall not confine my self to this limited Sense alone, but also take the Word in its

ei wneuthur i Gyrph ac Eneidieu Dynion, a phob Gweithred ddaionus a'r allwn ni ddangos iddynt o wir Ewyllys da arnynt. Canys y mae gwnethur Daioni ym mhob un o'r ddau Iſtyr a henwais, heblaw bod yn Ddyledsmydd ar bawb, yn Fodd effeithiol iawn hefyd i oftegu Anwybodaeth pob Math o Ddynion ffolion.

1. Bithr yn gyntaf My-fi a ystyriaf fod gwnethur Daioni, fel y mae hynny, (yn ei Meddwl yr Apostol) yn y Testyn yn arwyddocau Ufudd-dod ac Anrhydedd i'r Llywodraeth yr ŷm yn byw dani, yn Ddyledsmydd angenrheidiol i bawb o honom ei chyflawni, er mwyn gostegu Anwybodaeth Dynion ffolion.

Rhwymedigaeth fawr ar bawb o honom ydyw hyn; a hyn a ddylei pawb o honom fod yn barod, ac yn ewyllysgar iawn i'w wneuthur. Dylei rhai o honom osod Kneoleu a Chyfarwyddid i eraill i wneuthur hyn: a dylei pawb o honom ymegnio i yrru'r Gwaith angenrheidiol hwn ymlaen, trwy roddi Esiampleu da i eraill. Ny-ni a ddylem fod nid yn unig yn hylaw i arferu felly, ond hefyd yn anfedrus i arferu amgen.

Ny-ni a ddylem dalu y cyfryw Ufudd-dod i'n Penllywydd, ac a ddichon nid yn unig ynnill Parch a Chymeriad i Ni ein hunain ym Marn Gwŷr da rhinweddol, ond hefyd argyoeddi a distewi y rhai anwybodol ac afrywiog, a'r rhai ynfyd ac anhynaws. Canys nid yw yn ddigon i Wŷr cyfoethogion enwog, a'r rhai a fônt mewn Swyddau ac Awddurdodau, fod eu hunain yn rhinweddol ac yn ddiniweid, gan beidio â chyffroi Terfysg, a chodi Gwrthryfel: ond y mae yn ddyledus hefyd arnynt fod yn barod ac yn awyddus i wneuthur Daioni, ac i gospi pob Drygioni

its most extensive Signification, for all the Good, either in Will or Deed, that we can possibly shew to the *Souls and Bodies of Men*. For Well-doing, in either of these Senses, is every Man's Duty, and an effectual Means to "*silence the Ignorance of all sorts of foolish Men*."

1. But first I shall consider, that Well-doing, as primarily intended by our Apostle, signifies *Obedience and Reverence to the Government we live under*, and is an *indispensable Duty upon all Subjects*, in order to *silence the Ignorance of foolish Men*.

This, all of us are obliged to ; this, all of us ought to be ready and willing to perform. Some of us ought to give *Rules and Directions* to others to accomplish this ; but *All of us ought to promote it by our good Examples*. We ought not only to practise thus ; but we ought *not to know* how to practise otherwise.

We ought not only to pay such *Submission and Obedience to our Governours*, as will gain us the Respect and kind Opinion of the Vertuous and the Good ; but likewise such as will convince and silence the Ignorant and Froward, the Foolish and Perverse. For it is not enough for those that are in Power and Authority, for the Men of Fortune and Figure in the World, that they be negatively Good, and do no Harm ; it is not enough for them, that they are not Seditious and Rebellious ; but it lies upon them, it is their
their

gioni a Chamwedd; gan fod yn Weinidogion ffyddlon i chwynnu a difetha Egin Terfysg a Gwrthryfelgarwch, ac i achlesu Gwir-grefydd, a phob Rhinwedd dda.

Ufudd-dod mewn Swyddogion, ydyw cospi Tro-seddwy'r yn ol Cyslawnder a Rheoleu'r Gyfraith. A'r sawl a fyddant ag Awdurdod ganddynt, ac a esgeulusant gospi y rhai euog, y maent yn gwneuthur eu Heuogrwydd hwynt yn briodol iddynt eu hunain wrth hynny: ac y maent yn dwyllodrus, ac yn anghyfiawn yn y peth yr ymddiriedwyd iddynt am dano: ie, y maent yn Fradwyr i Dduw ac i'w Brenin; ac yn lle gostegu ac attal, y maent yn chwanegi ac yn porthi Anwybodaeth Gwrthddadleuwyr ynfyd. A'r sawl a wnânt felly, y maent mor anaddas i fod mewn Swydd ac Awdurdod, ac y byddant o waith hynny yn annbeilwng i gael Dedwyddwch tragwyddol.

Canys y mae Duw yn ei Air Sanctaidd, yn gofyn gan y sawl a dderchafodd Efe i ddiscleirio mewn Goruchafiaeth, fod ganddynt Zêl a Phurdeb Calon, ac Awydd-serch i arferu y Rheoleu a'r Hyfforddiadeu a roddodd Efe iddynt i rodio wrthynt. Ac yn gymmaint a bod gan Wŷr mewn Goruchafiaeth amgenach Moddion i amlygu eu Hufudd-dod a'u Ffyddlondeb i'w Penllywydd, na chan Ddynion neilltuol, y rhai nid oes ganddynt yr unrhyw Gysleustra i wneuthur felly: Y mae mwy Dyledswydd ar y cyfryw rai nac ar eraill; ac y mae Duw yn disgwyl ganddynt amgenach Tystiolaeth o'u Hufudd-dod, na chan eraill, a fônt a llai o Allu, a gwaeth Odfa ganddynt i wneuthur hynny. "Canys i bwybynnag y rhoddwyd llawer, llawer" a ofynnir ganddo, Luc XII. 48.

their Duty to be ready and forward to do Good, and to punish all Wickedness and Vice, by checking and weeding the first Seeds of Sedition and Rebellion, and by ministring faithfully to the Maintenance of true Religion and Virtue.

It is *Obedience* in Men of *Power and Authority*, to *punish evil Doers* according to the *Rules of Law and Equity*; and those that are entrusted with *Power*, and yet neglect the *Punishment of the Guilty*, appropriate that *Guilt to themselves*; they are false and deceitful to the *Trust reposed in them*; they are *Traytors* to *God*, and their *King*; and, instead of silencing, and putting a Stop to, they advance, and give Occasion for, the *Ignorance of foolish and gainsaying Men*. And they that do thus, are as unfit to be in *Power and Authority*, as they will be thereby render'd *unworthy of everlasting Happiness*.

For *God* in his holy Word requires *Zeal and Sincerity, Warmth and true Affection* for the *Rules and Directions* He has given *Men in high Callings in the World*, to govern themselves by. And whereas by Reason of the *Eminence* they are set upon, and the *Sphere they move in*; they have a better *Opportunity of shewing their Obedience and Submission to their KING and Governour*, than other Persons that have not the same *Advantage*; it is therefore a *Duty more immediately incumbent* upon them, and *God* requires a more exemplary *Loyalty* from them, than from others, who are *destitute of those Means and Opportu-*

Os ymgeleddir y *Winwydden* bŵr yn ddifai, disgwyl *Arglwydd* y *Winllan* iddi ddwyn *Grawn-wîn*, ac nid *Grawn gwylltion*. A'r *Llafurwr*, gwedi gwrteithio ei *Dir* yn dda, "a *hau Had* da ynddo, a edrych am iddo ddwyn *Egin cynnar*, a *Chnŵd* mwy ffrwythlawn.

Ac o herwydd bod gan *Swyddogion* a *Phendefigion* fwy o *Allu*, *Modd*, ac *Odfa*, a *Chysleustr* i wneuthur eu *Hufudd-dod* a'u *Daioni* yn amlwg i bawb, trwy oftegu *Anwybodaeth Dynion* ffolion: mwy a fydd eu *Heuogrwydd*, a thrymmach fydd eu *Cospedigaeth*, os esculusant wneuthur felly. A diammen y telir iddynt yn ol eu *Haeddiant* am bob *Odfa* y darfu iddynt esculuso gwneithur *Daioni* ynddi.

Ac er bod *Gwŷt mewn Goruchafiaeth*, a chynni-fer eraill ac a dderchafwyd uwchlaw'r *Gwerin*, yn fwy rhwymedig i fod yn ddarostyngedig i'r *PENLLYWTDD*, ac i ddangos *Esiampleu* da o hynny i eraill: etto ei gŷd nid oes neb yn rhydd oddimrth y *Rhwymedigaeth* o fod yn *Ddeiliad-cywir*, pa fath bynnag a fo ei *Gyflwr*, ai *Tlawd*, ai *Gwaet*, ai *Anlyrhrennog*. Canys y mae *Ufudd-dod* i'r *Llywodraeth* yn *Ddyledswydd* anheporol ar bob *Deiliad*; o herwydd bod *Llywodraeth* wedi ei hordeinio er *Daioni* i *Ddynol-rym*, er mwyn eu cadw a'u cynnal yn y *Byd*. Ac ni ddichon un
Lly-

nities of *Well-doing*, which they enjoy. For unto whomsoever much is given, of him shall be much required; and to whom Men have committed much, of him they will ask the more, Luke XII. 48.

Does not the *Houſholder*, that has planted a Vineyard with the choicest *Vine*, look that it should bring forth *Grapes*, and not wild *Grapes*? And will not the *Husbandman*, that has cultivated and manured his Farm, and sown good Seed therein, expect a Return answerable to his Expence and Care?

And because Men of Parts and Ingenuity, Men of Reputation and Authority in the World, have greater Opportunities of shewing their Obedience and *Well-doing*, to the silencing of the Ignorant and Foolish, than other Men, that have not an equal Share in those Advantages; therefore the greater will their Guilt be, and the heavier their Punishment, if they neglect their Duty herein: No doubt of it, they will be recompensed with Chastisement, proportionable to the Opportunities of *Well-doing*, which they have wilfully omitted.

Now though there be a higher Obligation upon Persons in publick Stations, upon those whose Circumstances set them above the ordinary Level of the *Vulgar*, to be obedient and submissive to their GOVERNOUR, and to give the fairest Examples of their Loyalty and Fidelity; yet there is no Body free from the Obligation of being a good Subject, let his Circumstances be ever so mean, or his Condition ever so low and illiterate: For Obedience is a Duty incumbent upon every Individual in the

Llywodraeth barhau yn hir mewn *Gwlad*, lle torrir ei *Deddfeu*, ac y troseddir ei *Chyfreithieu* ac yr esceulufir cadw yr un o honynt fel y dy-lid. Y *Gyfraith* yw *Rheol Ufudd-dod* pob *Dŷn*: y mae hi o herwydd hynny yn gofyn gan bawb yn gyffredinol ei chadw. A phe baem heb *Gyfraith*, byddem fel *Lliaws* penchwiban, heb na *Threfn* na *Gwastradfa* arnom; ni wnaem ddim ond " y *Peth* a *fyddai* da yn ein *Golwg* ein hu-
 " *nain*; trawsfarweinid ni gan *Wynieu* llygredig o'r naill *Ddrwg* i'r llall, bob *Dydd*, bob *Awr*, bob *Ennyd*; a byddem megis *Tonneu* 'r *Môr* yn bwhwmman beunydd ymma a thraw gan *Wynt* anwadal, heb gael dim *Tawelwch*. Felly y mae yn angenrheidiol i bawb fod yn ddarostyngedig i'r *Llywodraeth*, er mwyn gochel *Anghydfod*, a rhag Ofn anghyffanneddu eu *Gwlad*.

Dedwydd yw'r *Bobl* a fônt â *Chyfreithieu* tra rhagorol ganddynt. Ai nid tra rhagorol yw *Cyfreithieu* ein *Gwlad* ni? A pha beth fydd yn rhwystro i Ni fod yn ddedwydd tan *Gyfreithieu* mor rhagorol, ond *Gwall* eu cadw? " *Pa* (a) *Ge-*
 " *nedl* mor fawr, yr hon y mae *DUIW* iddi yn
 " *nesau* atti, fel yr *Arglwydd* ein *Duw* Ni, ym
 " *mhob* *Peth* y galwom arno? A pha *Genedl* mor
 " *fawr*, yr hon y mae iddi *Ddeddfeu* a *Barnedi-*
 " *gaethu* cyfiawn, megis yr holl *Gyfraith* hon a
 " *roddwyd* i Ni? Ai ni ddylem Ni gan hynny
 willed arnom ein hunain, rhag i Ni anghosio
 bod mor *ufudd* a *darostyngedig*, ac y mae ein
Cyfreithieu da yn gofyn gennym? Canys hyn
 fydd yn wir angenrheidiol tu ac at gadw'r
Deyrnas

Society; because *Government* was instituted for the *Preservation* and the *Good* of *Mankind*. And it would be impossible for any *Government* to *subsist long*, where its *Laws* are *violated* and *contemn'd*, and its *Ordinances* are *broke thro'* and *neglected*. *Laws* and *Ordinances* were design'd as *Rules* and *Directions* for all *Men's Obedience* and *Submission*; and therefore do deservedly claim their *Notice* and *Observation* of them. Otherwise, if we had no *Laws*, we should be a giddy *Multitude*, tossed to and fro with the *Fluctuation* of our *irregular Passions*, and every *Man* doing what seemed best in his own *Eyes*; and like the *Waves of the Sea*, raging and uncertain, when driven by fierce *Winds*; so that it is necessary for all *People* to be obedient to the *Laws*, for the *Preservation* of *Peace*, and to prevent *Confusion* in the *Land*.

Is it not the *Happiness* of a *People* to have good *Laws* to be govern'd by? And pray, where in the *World* are there *Laws* more excellent than our own? And what can prevent our *Happiness* under them, but our own *Neglect*, and *Transgression* of them? For "what Nation
 " (a) is there so great, who hath God so nigh
 " unto them, as the Lord our God is in all
 " Things that we call upon Him for? And
 " what Nation is there so great, that hath Sta-
 " tutes and Judgments so righteous, as the
Laws established among us? Ought we not
 therefore to take heed to our selves, that we
 forget not to pay that *Obedience* and *Submis-*
sion

(a) Deut. IV. 7, 8.

*Deyrnas mewn Llonyddwch. " Ymosyn yn awr gan
 " hynny am y Dyddieu gynt a fu o'ch flaen di, o'r
 " Dydd (b) y creodd Duw Ddŷn ar y Ddaear ; ac
 " ymosyn o'r naill Gwrr i'r Nefoedd hyd y llall, a
 " fu erioed Lywodraeth megis ein Llywod-
 " raeth Ni, " neu a glubuwyd Sôn am ei chyffe-
 " lyb?*

Rhaid i Ni yspysu ein *Hufudd-dod* a'n *Parch*
 i'n **PENLLYWYDD**, ar *Eirieu* ac mewn *Gwei-*
tbredoedd.

Dylei ein *Geirieu* a'n *Hymadroddion* ynghylch
 ein **BRENIN** a'i *Lywodraeth*, fod yn gyfryw ac
 a weddei i *Ddyscyblion Crist*, ac i wir *Aelodeu Eg-*
lwys Loegr eu harferu. Canys felly y mae ein
Heglwys yn ein dysgu ; sef, " i anrhydeddu ac
 " i ufuddhau i'r Brenin a'i Swyddogion, ac
 " i ymddarostwng i'n holl Lywiau dwyr. Ny-
 ni a ddylem fod yn ofalus ac yn wiliadwrus
 iawn rhag i un *Ymadrodd* ffol ac anrhesymol
 ddyfod un amser allan o'n *Geneueu* ein hunain ;
 ac hefyd yn llwyr barod i rybuddio eraill, na
 siaradont nac *Anwir* nac *Ysmaldod* am y Brenin
 a'i *Awddurdod* ; ac hefyd heblaw hynny, yn ddewr
 ac yn galonnog i argyhoeddi cynnifer eraill ac a ry-
 fygant wneuthur felly. Dylei ein *Hymddi-*
ddanion fod yn bur oddimrth bob *Amgylchiadeu*
tueddol i fwrw *Dirmyg*, naill ai ar ei *Fawrhydi*, ai
 ar ei *Swyddogion*.

Nyni a ddylem fod yn ddiwyd i *graffu* ar,
 ac i *ochelyd*, y *sawl* a godant *ddirgel Ofn* a *Dy-*
chryn ym *Meddylieu Pobl* heb *Achos*, ac a'u hu-
 dant

son which the Law requires from us, and which is so useful and necessary for the Preservation and Quiet of the Government we live under?

" Ask now of the (b) Days that are past, which
 " were before thee, since the Day that God creat-
 " ed Man upon the Earth, and ask from the
 " one Side of Heaven unto the other, whether
 there hath been any such Government as
 ours is, or " hath been heard like it?

But further, our Obedience to Authority ought to appear in the Decency of our Words and Actions.

Our Words and Expressions towards the Person and Government of our SOVEREIGN, ought to be such as become the Disciples of Christ, and the genuine Sons of the Church of England; for That teacheth us to " honour and
 " obey the King, and his Ministers, and
 " to submit our selves to all our Governours. We ought to be cautious and watchful, that no foolish and unreasonable Expression proceed out of our Mouths; and also very ready to observe, and courageous to admonish, those who dare speak, either falsely or slightly, of His Majesty, and his Administration. Our Words and Communications ought to be entirely free from all Suggestions and Insinuations, that may derive Contempt, either upon Him, or those that are put in Authority under Him.

We ought carefully to mark, and avoid them, which cause secret Fears, and groundless Jealousies, in the Minds of the People; and tempt them, by their cunning Devices and
 fly

(b) Deut. IV. 32.

dant, trwy Ystrywieu hoccedus, a Dichellion cyfrwysgall, "i ddiystyru Llywodraeth, ac i gablu Urddas; ac hefyd i dynnu ymmaith eu Serch oddi wrth eu PENLLTYDD, "yngwrthwyneb i'r "Athrawiaeth a ddysgwyd i Ni. Nyni a ddylem wilied y "sawl a arferant Eirieu teg a Gwein-jaitb "i dwyllo Calonneu y rhai diddrwg, (c) fel y gallont ddwyn i ben yr Amcanion drygiog sydd ganddynt. Nyni a ddylem wneuthur i'n "Hufudd-dod ddysfod ar led at bawb, fel y gallo y rhai ufudd "fod yn llawen o'n plegid Ni; ac fel y gwelo'r Byd ein bod "yn ddoethion tu ac "at y Peth sydd dda, ac yn wirion tu ac at y Peth sydd ddrwg.

Gadewch i Ni "gadw Ffrwyn yn ein Geneueu, fel na ddelo un Ymadrodd llygredig un amser allan o honynt; o herwydd bod y cyfryw yn llygru, nid yn unig ein Mofeu da Ni, ond Mofeu da rhai eraill-hefyd. Dylei ein Gwefuseu fod yn barod ac yn fedrus ar bob Achosion i adrodd y "Petheu a berthynant i'n Heddwch; eithr yn anfedrus iawn i siarad Coegni am Lywiawdwyr, ac i enllibio'r "Awdurdodeu goruchel a ordeiniwyd "gan Dduw, (d).

Ond Och! yr hyn sydd, ac a ddylei fod, yn wir ddiau yn Gwilydd i bawb, a ddaeth ystywaeth i fod yn Orfoledd gan laweroedd yn ein Dyddieu Ni. "Y mae Infydion yn caru Infydrwydd, a Gwatwarwyr yn hoff ganddynt Watwar, a Ffyliaid yn casau Gwybodaeth: ie, y maent mor rhyfygus ac anturio gweiddi allan; ac "adrodd eu Lleserydd yn yr Heolydd, yn Nryseu y Pyrth, ym Mhrifleoedd y Dyrfa, ac yn y "Ddinas hefyd; ac yn traethu eu Hymadroddion aflan yn y Mannu hynny i wenwyno pawb, os gallant: A da iawn, a dymunol a fyddei,

pe

(c) Rom. XVI. 18, 19. (d) Rom. XIII. 1.

fly Artifices, " to despise Dominion, and to
 " speak Evil of Dignities, and to withdraw
 their Affections from their lawful SOVE-
 REIGN, " contrary to the Doctrine which
 " we have learned. We ought to take heed
 of those, who, " by (c) enticing Words and fair
 " Speeches, deceive the Hearts of the Simple, on
 Purpose to serve their own corrupt Designs;
 and we ought to let our " Obedience go abroad
 " unto all Men, that the Loyal may be glad on
 " our Behalf; and that the World may see,
 that we " are wise unto that which is Good,
 " and simple concerning Evil.

Let us keep our Mouths as it were with a
 Bridle, that no Evil Communications proceed
 out thence; because such corrupt, not only
 our own, but other Men's good Manners. Our
 Lips ought to be ready, and expert upon
 all Occasions, to speak of the things that
 belong to our Peace; but utterly averse
 to the Arts of calumniating and vilifying
 " the higher (d) Powers that are ordained of
 " God.

But alas! This, which really is, and truly
 ought to be our Shame, is now become the
 Glory of too many in our Days! " The simple
 " ones do love Simplicity, the Scorners delight
 " in their Scorning, and Fools hate Know-
 ledge. To such a Pitch has their Insolence
 carried them, " that they proclaim, and utter
 " their Voice in the Streets, in the Openings
 " of the Gates, and in the chief Places of Cor-
 E " course;

(c) Rom. XVI. 18, 19. (d) Rom. XIII. 1.

pe bae 'r Cymmanfeydd pennaf, a'r Cynnulleidfaon duwiol, yn gwbl bur oddiwrth y fath Halog-
rwydd.

Eithr gadewch i Ni wneuthur ein goren er dibennu yr Ymddadleuon chwerwon ofer y mat Dynion anrhesymol yn eu cynnal yn ein mysg. Gadewch i Ni, os yw bosibl, ddiffoddi y Piccelli tanllyd a faethodd y Fall at ein Llywodraeth, heb arbed na Gwlad nac Eglwys. Gadewch i Ni ein dangos ein hunain yn Wŷr, gan fwrw Dwr yn egniol am ben y Tân annaturiol a gynneuwyd yn ein plith, rhag iddo lwyr-losgi ein Trigfanneu, " a difa Gogoniant ein " Tir, a gwneuthur ein Dinasoedd yn anghyfan-
" nedd.

Dylem ddangos Anrhydedd a Pharch i'n P E N-
LLTWYDD a'i Lywodraeth, ar Weithredoedd, yn gyfal ac ar Eirieu.

Y mae llaweroedd o Weithredoedd yn dda ac yn rhinweddol ynddynt eu hunain; ond byddent yn well o lawer, ac yn fwy cymmeradwy, pe gwnelid hwynt mewn amgen Modd, neu ar Amser arall: Llewyrchent yn ddiscleiriach o herwydd eu gwneuthur felly, a byddent hefyd yn fwy hardd a gwerthfawr yn ein Golwg. Y mae pob Peth yn berffaith yn ei Amser, ac yn gyfaddas yn ei Dymmor: Ac y mae Adeg i bob Peth, ac Odfa i bob Amcan ran y Nefoedd. Hen Ystyriaeth y Pregethwr ydyw hon, fel y gellwch weled, Preg. III. 1. A pha mwyaf gofalus a fyddwn Ni i graffu ar yr Amser a'r Odfa gyfaddas i wneuthur pob Gweithred ynddynt, mwy Clod a haeddwn Ni, a mwy godidog a fydd yr hyn a wnelom o ran hynny.

" *course*; and it is well if the chief and *sacred Assemblies* escape their *Poyson and Infection*.

But let us endeavour to put an End to those vain and idle Disputes, that are so unreasonably maintained amongst us; let us endeavour to quench, if possible, those fiery Darts of the Devil, that are shot at our Establishment, without sparing either Church or State; let us shew our selves Men, and use our utmost Diligence to extinguish that unnatural Fire that is kindled amongst us; least it should " *consume the Glory of our Land,* " *and make our Cities to be desolate.*

As our Words and Expressions, so our Actions ought likewise to be decent towards our KING and his Administration.

There are a great many Actions that are good and virtuous in themselves; and yet those very Actions would be still better, and more acceptable, were they done some other Time, or in some other Manner; they would, because so done, shine brighter, and be more valuable and graceful in our Eyes. There is a Time, and a Season, and an Opportunity for all Things; for as the Preacher observes, Eccles. III. 1. " *to every Thing there is a Season, and a Time to every Purpose under Heaven.* And the more careful we are to observe the proper Time and Season, in which every Action ought to be done; by so much the more excellent will that Action be, when done.

Y mae yn angenrheidiol i'n *Hufudd-dod* Ni fod yn rhagori ar rym *Amseroedd* yn hytrach na'u gilydd ; sef pan fo *Gwasanaeth* ein *Gwlad* a'n *BRENIN* yn gosyn gennym *chwaneg* o *Zêl* a *Gwroldêb* i ymachub rhag *Enbydrwydd*. Ni wasanaetha i Ni ar *Amser* o'r fath honno, fod yn ddifraw, ac yn ddigynnwrf ynghanol ein *Peryglon*, neu fod yn peidio â rhaddi *Cymmorth* i'r *Gelyn* : ond y mae yn rhaid i Ni ddangos ein bod yn galonnog, a gadel i'r *Byd* wybod ein bod yn barod i'n haberkhu ein hunain, a phob *Peth* sydd anwyl gennym, er mwyn amddeffyn cyfiawn *Hawl* ein *BRENIN* i wisgo *Coron* y *Teyrnasoedd* ymma : Canys arno *Ef* (tan *DDUW*) yn bennaf, y mae *Cadwedigaeth* ein *Cresydd*, a'n *Cyfreithieu*, a'n *Rhydd-did*, a'n holl *Berthynaseu* yn sefyll.

Ac heblaw hyn, pan fo *Achosion* ein *Gwlad* yn gosyn, a *Phen-cyngoriaid* a *Sencdd* y *Deyrnas* yn gweled yn gymmwys ac yn angenrheidiol gosod arnom *chwaneg* o *Drethi*, er mwyn " sefydlu pob " *Peth* ar y sail oreu a chadarnaf, er *Derchasiad* *Gogoniant Duw*, er *Daioni* i'w *Eg-lwys*, ac er *Diogelwch*, *Anrhydedd*, a *Llwyddiant* i'n *Harglwydd FRENIN*, a'i *Deyrnasoedd*. Ar y cyfryw *Achosion* *Ny-ni* a ddylem, nid yn unig dalu *Trethi* yn ewyllysgar, ac yn ddiduchan, ond hefyd ymlawenhau am eu bod wedi eu trefnu at gyflal *Dibennion* a hynny. Canys gwell yn ddiammen ydyw pennu *Rhan* tu ac at gadw'r *Cyfan*, na cholli'r *Cwbl*, a gadel iddo fyned yn *Tsclysaeth* i'n *Gelynion* anghymmudlongar. Aco ba faint y bo *Tyffiolaeth* ein *Hufudd-dod* yn fwy amserol ar y cyfryw

For Instance; — The exerting of *our Obedience* may be at some Times more *necessary* than at other Times. It may be the *Service of His MAJESTY*, and the *Good of our Country*, may require a more than *ordinary Zeal* from us, towards saving Him and our selves *from common Danger*: At such a Juncture it is not enough for us, *not to give the Enemy Assistance*, and to look tamely on, as *indifferent Spectators*; but we should exert our selves with *Courage*, and let all the *World know*, that we are ready to *sacrifice our Lives and Fortunes*, and every Thing that is dear to us, in *Defence of our Constitution*, and *His MAJESTY's just Title to the Imperial Crown of these Realms*; for upon Him, next under *GOD*, the *Preservation of our Religion, Laws, Liberties, and Properties*, entirely depend.

So again; — If the *Occasions of the Kingdom* require, and the *great Council of the Nation assembled in Parliament* see *necessary and Expedient*, to lay *new and greater Impositions upon us*, in order to “ settle all Things
 “ upon the best and surest Foundations, for
 “ the Advancement of God's Glory, the
 “ Good of his Church, the Safety, Honour,
 “ and Welfare of His MAJESTY, and his
 “ Kingdoms: In this Case, we ought not
 only to *pay Taxes willingly, and without Mur-*
muring; but also rejoice, that they are laid
 out so well: For undoubtedly it is much
 better to *assign a Part, to preserve the Whole*;
 than to have all taken away, and be made

cyfryw Achosion, o gymmaint a hynny y bydd y Gwasanaeth hwnnw yn fwy cymmeradwy a gwerthfawr.

2. Y mae yn Amser bellach i mi ystyried, mai gwneuthur Daioni yn gyffredinol yw'r Ffordd oreu i ostegu Anwybodaeth pob Math o Ddynion ffolion.

Er bod gwneuthur Daioni, fel y mae hynny yn ol Meddwl yr Apostol yn arwyddotau Ufudd-dod i'r Llymodraeth, (er bod hynny meddaf) yn Ddyledswydd gynnwysfawr iawn; etto nid hynny yw'r cwbl: "Rhaid i Ddŷn Duw fod yn berffaith i bob Gweithred dda, ac amlygu ei Garedigrwydd tu ac at ei Gŷd-ddeiliaid, yn gyftal a'i Ufudd-dod i'w FRENIN. "Rhaid i Ni wneuthur y naill beth, a pheidio gadel y llall heb ei wneuthur, rhag cael ein hargyoeddi gan y Gyfraith megis "Troseddwyr: Canys os pallwn mewn un Pwngc o honi, Ny-ni a fyddwn enog o'r cwbl oll, Matth. XXIII. 23. Jago II. 9, 10. O herwydd ein bod wrth hynny yn troseddu yn erbyn Awdurdod yr hwn a wnaeth y Gyfraith: am hynny y dylem wneuthur Daioni tu ac at ostegu Anwybodaeth Dynion ffolion o bob Math. Ni ddylem Ni adel un Daioni heb ei wneuthur a'r aller ei wneuthur; megis Daioni'r Tafod, Daioni'r Llaw, a Daioni'r Galon. Ny-ni a ddylem bob Amser arferu gwneuthur y Daioni y mae ein Fachawdwr bendigedig yn ei Efengyl yn ei ofyn gan bawb o'i Ddilyfion a'i Ddilynwyr,

Dylei peth Cyffelybiaeth fod rhwng Daioni CRIST a'n Daioni Ni. Megys y derbyniodd yr holl Fyd Lesâd oddiwrth ei Ddaioni Ef; felly ni ddylei ein Daioni Ninneu fod yn ataliedig rhag neb. A garodd Efe holl Ddynol-ryw;

a Prey to our most inveterate Enemies. Our *Loyalty* in these, and the like Cases, will be so much the more *valuable*, by how much it is the more *seasonable*.

2. It is now Time that I should consider, that *doing Good*, in its most general Signification, is an effectual Means to put to *silence the Ignorance of all sorts of foolish Men*.

Although *Well-doing*, in the Sense of our *Apostle*, as it signifies *Obedience to Government*, be a very *extensive Duty*; yet that is not all: "The Man of God ought to be perfect in every good Work, and shew Marks of his Love to his Fellow Subjects, as well as Obedience to his SOVEREIGN; " the one ought to be done by us, and the other ought not to be left undone, least we be convinced of the Law as Transgressors: For if we offend in one Point, we are guilty of all, Matth. XXIII. 23. James II. 9, 10. Because we thereby sin against that Authority which has enacted all; therefore our *Well-doing* should extend to the silencing of all sorts of Ignorance of foolish Men. We should leave no Good undone, that may be done either in *Thought, Word, or Deed*; and we should always practise that *Goodness*, which our Blessed Saviour, in his holy Gospel, requires from all his Disciples and Followers.

Our Goodness should bear some Proportion to the Goodness of CHRIST; as all the World felt the healing Influence of his Kindness; so none should be deny'd ours. Were all Mankind Objects of his Love?
And

ryw; ac a gawn Ninneu ddangos Casineb i un Dŷn o'r Byd? A rwystrodd Efe i neb fod yn gyfrannog o Haeddedigaeth ei Ddiodeffaint; ac a attaliwn Ninneu oddiwrth neb y Daioni a fo yn ein Gallu ei wneuthur iddo? A "aeth Efe oddi-
 " amgylch gan wneuthur Daioni; ac a feiddiwn Ninneu feddwl am wneuthur Drwg? A ddaeth Efe i'r Byd i'r Diben hwn, sef, i "fod yn Oleuni
 " i oleuo y rhai ydynt yn eistedd mewn Tywyllwch,
 " ac i gyfeirio eu Traed i Ffordd Tangneddys;
 ac a allwn Ni ateb i'r Diben hwn yn well, na chan "ddilyn ei Gamreu Ef, a gwneuthur fel y
 " gwnaeth Ynteu?

"Wrth hyn y gwybydd pawb mai Discyblion i
 " mi ydych, (medd Crist) os bydd gennych Gariad
 " i'w gilydd, Joan XIII. 35. Os Ny-ni gan hynny
 ni ddangoswn Ewyllys da i'n gilydd, ac ni tho-
 sturiwn y naill wrth y llall, ac ni wnawn y
 Llesâd a allwn bawb i'w gilydd; yr ydym Ni
 wrth hynny yn "ymwrthod â'r Adduned a'r
 " Addewid a wnaethom yn ein Bedydd, pan
 " i'n gwnaethwyd yn Aelodeu o Eglwys Crist,
 ac felly yn colli ein Hawl i fod yn "Etifeddion
 " Teyrnas Nefoedd.

Dylem gan hyrnu wneuthur Daioni i bawb,
 yn ol y bo eu Hangenrheidieu hwynt yn gofyn, ac
 yn ol y bo ein Gallu ninneu yn caniatâu i ni. A
 hyn ymma yw'r Modd mwya effeithiol i ddi-
 stewi pob Anwbodaeth ac Ynfydrwydd. Canys
 ni ddylei Dŷn yn y Byd osod Tersyneu i'w Wei-
 thredoedd daionus, na bwriadu yn ei Galon attal
 Daioni oddiwrth neb, mwy nac y mae'r Haul
 yn attal ei Belydr rhag goleuo pawb fel eu gi-
 lydd. Hyn yn ddiau a ostega Anwybodaeth y
 rhai ffolaſ, ac a drŷ Galonneu y rhai mwya ma-
 leisgar, ac a gwilyddia y rhai mwya cyndyn a
 gwrthnawſig. Doethineb yw hon y methodd gan

And shall we express our Hatred, or Aversion to any? Did He exclude any from being *Partakers of the Merits of his Passion*? And dare we withhold from any, the Good we are capable of doing? Did He "*go about doing Good*? And shall we dare to think of doing Evil? Was the End of his coming into the World, "*to give Light to them that sit in Darkneß, and to guide their Feet into the Way of Peace*? And can we answer the End of his Coming better, than by "*following his Steps, and doing as He did*?

"By this shall all Men know that ye are my Disciples, says Christ, if ye have Love one to another, John XIII. 35. So that if we do not shew our Compassion and Good-will, and do not all the Good we can, to one another; we renounce the Engagements that we made at our Baptism, when we were admitted Members of Christ's Church, and thereby forfeit our Right to "inherit the Kingdom of Heaven.

Our *Well-doing* therefore ought to extend as far as the *Necessities of others require*, and as far as our own Power and Capacity of doing Good will reach: This will be the most effectual Means to *silence all Ignorance and Folly*; for no one ought to *confine his Goodneß*, or think in his Heart to *withhold his Well-doing* from any; but, like the Sun, should extend the Rays of his *Beneficence to all without Exception*. This will most certainly *silence the Ignorance of the most*

y Philosophyddion ei hamgyffred, er maint oedd
 eu Gwybodaeth. Ni ddysgodd y Patriarchiaid
 cymmaint a hyn, na'r Prophwydi chwaith.
 Eithr *Mab Daw* ei hun oedd deilwng i ddyfod
 o hyd i'r *Ddoethineb* hon: ac Efe o' wir *Gare-
 digrwydd* ar *Ddynol-ryn*, a'i datcaddlodd gyntaf
 i'r Byd.

Athrawiaeth y Gyfraith oedd, "(e) *Llygad*
 " *am Llygad*, a *Dant am Ddant*; eithr *Christ* a
 " *roddodd* i *Ni Athrawiaeth* amgenach, gan ddy-
 " *wedyd*: " *Na wrthymnebwch Ddrwg*; ond pwy
 " *bynnag a'th darabo* ar y *Rudd ddeheu*, iro'r
 " *llall iddo hedyd*: a'r *neb a symio ymgyfreithio* a
 " *thi*, a *dwyn dy Bais*, gad iddo gael dy *Gochl*
 " *hedyd*: a phwy bynnag a'th gymmello un *Filleir*,
 " *dis gyd ag ef ddwy*. *Clywsoch ddywedya*, *Câr*
 " *dy Gymmydog*, a *chasa dy Elyn*; ond y mae
Crist yn dywedyd gwell *Pethen*: " *Gwrth eich*
 " *Gelymion*, *bendithitoch y rhai a'ch melltithiant*,
 " *gwnetoch dda i'r sawl a'ch casant*, a *gweddiwch*
 " *tros y rhai a wnant Niweid i chwi*, ac *a'ch er-*
 " *ludiant*. *Dymma'r Modd i Ni oftegu An-*
 " *wybodaeth pob Fyllaid*; sef, trwy " *wneuthur*
 " *Da am Ddrwg*, a thrwy *orchfygu Drygioni* a
 " *Daioni*. *Dymma'r Modd i Ni ddangos ein-*
 " *bod* " *yn Blant i'n Tad yr hwn sydd yn y Nefoedd*:
 " *Canys y mae Efe yn peri i'w Haul godi ar y*
 " *Dwrwg* a'r *Da*, ac iro *Wlaw ddeseyn* ar y
 " *Cystawon* a'r *Anghysfawon*. Ac dymma'r *Modd*
 " *i Ni fod yn un a Christ*, ac i fod gennym *Haul*
 " *i Goron y Bymyd*. *Hyn a'n gwna* (f) *Ni*
 " *yn addas o'r Alwedigaeth i'n galwyd iddi*. A
 hyn

(e) *Matth. V. 38, 39, 40, 41, 43, 44, 45.*

(f) *Eph. IV. 1.*

Foolish; it will turn the Hearts of the most Malicious, and shame the most Obstinate and Perverse. This was a Pitch of Knowledge, the Philosophers, with all their Wisdom, could never arrive to. The Patriarchs and Prophets did not rise to this Height: This was a Discovery worthy the Son of God Himself; and He, out of his Good-will towards Men, first communicated it to the World.

The Doctrine of the Law was, an (e) Eye
 “ for an Eye, and a Tooth for a Tooth; but
 Christ teacheth us another Lesson: “ Resist
 “ not Evil, says He, and whosoever shall smite
 “ thee on thy right Cheek, turn to him the other
 “ also; and if any Man will sue thee at the Law,
 “ and take away thy Coat, let him have thy Cloak
 “ also; and whosoever shall compel thee to go a
 “ Mile, go with him twain. Ye have heard that
 “ it hath been said, thou shalt love thy Neigh-
 “ bour, and hate thine Enemy; but Christ says
 better things: “ Love your Enemies, bless
 “ them which curse you, do Good to them which
 “ hate you, and pray for them which despitefully
 “ use you, and persecute you. This is the Way
 to “ silence the Ignorance of foolish Men, by
 “ doing Good for Evil, and overcoming Evil
 “ with Good. And this is the Way to shew
 our selves “ Children of our Father which is in
 “ Heaven; for he maketh his Sun to rise on the
 “ Evil and on the Good, and sendeth his Rain
 “ on the Just and Unjust. This is the Way
 “ to be one with Christ, and to have a Title

hyn a'n gwnà Ni yn "(g) gymmwys i gael Rhan
" o Erisfeddiaeth y Sainc yn y Goleuni.

Nid rhaid bod ar neb Ddeffyg Cysarwyddid i
wybod pa fodd y geill fod yn Ddŷn mor ddaio-
nus ac y mae'r Efengyl yn gofyn iddo fod.
Geill pawb ddeall pa fodd y mae iddynt ddy-
fod o hŷd i'r cyfryw Berffeithrwydd mewn Gwei-
thredoedd da, ac a ddichon "ostegu Anwybodaeth
" yr hwn a fo yn y gworthwyneb, fel y bo idda
" gwilyddio (h).

" Dymma'r Ffordd, rhodiwn ynndi; darllen-
nwn " Air Duw, a myfyriwn arno Ddydd a
" Nos: a Ny-ni a gawn hwn " yn Llufern i'n
" Traed, ac yn Llewyrch i'n Llwybr. Y mae gen-
nym Air Duw yn ein Tafodiaith priodot ein hunain;
ac y mae pawb o honom yn rhydd i'w chwilio
pan fynno, ac i ddyfgu wrth hynny pa fodd y
gallwn fod yn ddoeth i Fechydwrfaeth. Ded-
wyddwch yw hwn nad ydys yn ei ganniattau i'r
Bobl Lŷg yn Eglwys Rufain: A Ny-ni a ddylem
foliannu Duw yn ddibaid am y fath Rydd-did,
a gweddio hefyd yn ddyfal am ei Pharhâd i Ni,
ac i'n Heppil ar ein hol.

Dymma'r Amser i Ni ddangos ein Hewyllys
da i'r Diben rhagorol hwnnw. Dymma Odfa
i Ni wneuthur y Daioni y bendithir Ni gan y
Cenedlaethau a ddelant ar ein hol y rhawg am
dano. Gadewch i Ni gan hynny " roddi beibio
" bawb yn ei ymmyl, gan dryffori fel y llwyddodd
" Duw ef, hyd oni bo Casgl ddigon hollawl i ar-
graphu y BIBL, a Llyfr G W E D D I G Y-
F F R E D I N eilwaith ynghyd, yn yr Faith
Gymraeg, ac mewn Sylwedd fechan, ar les Dynion
neillduol a Theuluoedd. Ynghylch deugain Mly-
nedd sydd er pan argraphwyd hwynt felly o'r
blaen: Nid yw Ryfeddod yn y Byd gan hynny,
fod

to the Crown of Life. This will make us
(f) " walk worthy of the Vocation whereunto we
" are called, and meet to be Partakers of the In-
" heritance of the Saints in Light (g).

No Body need be at a Loss to know how
to be that good Man that the Gospel requires;
nor how to attain to that Perfection of
Well-doing, which will " silence the Ignorance
" of him that is of the contrary Part, and make
" him ashamed (h).

" This is the Way, let us walk in it; let us
read the Word of God, and " meditate therein
Day and Night; this will be " a Lamp unto
" our Feet, and a Light unto our Paths. We
have the Word of God in our own Ancient
and National Language; this we may con-
sult upon all Occasions, and from hence learn
to be wise unto Salvation. This is a Happiness
that the Laity are abridg'd of in the Roman
Church; and is a Privilege, we should not
only praise God for, but pray earnestly to Him
for the Continuance of it, to us, and our Chil-
dren after us.

We have now a very favourable Opportu-
nity, to shew our Inclinations and good Af-
fections to this End: We have now an Oppor-
tunity to do that Good, which the Generati-
ons to come will bless us for, by contributing,
according to our Abilities, and as God hath
prospered us, towards the Re-printing of the
British BIBLE and Common-Prayer-Book in
8°. for the Use of private Families. It is
near

(f) Eph. IV. 1. (g) Col. I. 12. (h) Tit. II. 8.

fod Achwyn mawr iawn, nad oes un o honynt i'w gael ar Werth.

Dymma'r Odfa gan hynny i Ni ddangos fod Tuedd Meddwl da ynŏm, ac hefyd yn y Cyfamfer i wneuthur Daioni mawr tros ben i'n Gwlad. Nid oill fod gwell Argoel na hyn am ein bod yn proffesu Crefydd y Protestaniaid, nac eglurwch Tystiolaeth mai gwir Feibion Eglwys Loegr ydym. Os esceuluswn yr Odfa bresennol, nis gŏyr ond Duw yn unig pa bryd y cawn un arall. Fy Nytedsnydd i: " (i) yw dwyn hyn ar gof i chwi; a'ch Dedwyddwch chwithen a fydd, " bod yn drugarog " yn ol eich Gallu, a rhoddi Cymmorth tu ac at ddwyn Gwaith mor rhagorol i Ben da.

Nid allwn Ni wneuthur amgenach Daioni na hyn. Fel hyn y mae i Ni " (k) dryffori i Ni " ein hunain Sail dda erbyn yr Amser fydd ar " ddyfod, fel y caffom Asael ar y Rymyd tragy- " myddol. Fel hyn y bydd " Gwaith ein Ffydd, " a Llafur ein Cariad, yn fodd i agor Llygaid " y Dall anwybodol, i wneuthur y Gwirion yn " ddoeth, ac i ddwyn yr Anusudd i Ddoethineb " y Cyfawn. Hyn yw'r Elusen goreu a'r eill neb ei wneuthur, canys Elusen yw hwn a wneir i Eneidiu Dynion; ac o gymmaint ac y mae'r Enaid yn rhagori ar y Corph, o hynny y mae'r Elusen a wneir i'r Rhan oreu yn fwy rhagorol.

Ond

(i) 2 Tim. II. 14. (k) 1 Tim. VI. 9.

near 40 Years since the last *Edition* in that Volume was published; and therefore no Wonder there should be so general a Complaint for the Want of them.

This is an Opportunity we have, to shew our religious Dispositions, and at the same Time to oblige our Country. This will be the best Indication of our being Protestants, and the best Test of our being true Sons of the Church of England. If we neglect this Opportunity, God only knows, when we may have another. It is my Duty " to put you in Remembrance (i) of these Things; and it will be your Happiness to be assisting, and " merciful after your Power, for the carrying on so good a Work, and bringing it to Perfection.

And indeed, what greater Good can we do than this? Shall we not hereby (k) " lay " up in Store for our selves a good Foundation " against the Time to come, that we may attain " eternal Life? Will not this Work of our " Faith, and Labour of Love, be a Means to open the Eyes of the most ignorant? Will it not make the Foolish become Prudent, and bring " the Disobedient to the Wisdom of the " Just? This will be the best sort of Charity we can promote; because this is a Charity exercised towards the Souls of Men; and by how much our Souls excel our Bodies, by so much the more excellent is that Charity, which is shewn towards that better Part.

But

(i) 2 Tim. II. 14. (k) 1 Tim. VI. 9.

Ond heblaw bod yn ddaionus ac yn elusengar i Eneidieu Dynion, yr ydym Ni yn rhwymedig, o Gariad arnynt, i fod hefyd yn elusengar i'w Cyrph. Rhaid i Ni gyfrannu ta ac at Reidieu y Sainct; cyssuro'r Gwan-galon, cynnorthwyo'r Gorthrymmedig, tosturio wrth y Tlawd a'r Angenus, portbi'r Newynog, dilladu'r Noeth, diwallu a rhyddhau y sawl a fyddant mewn Caethiwed a Char-char, a rhoddi i bob Dŷn (i ddywedyd y cwbl ar ychydig Eirieu) yn ol ei Eiswed ef, a'n Gallu Ninneu. A hyn yw'r Daioni y mae'r Yscrethur lân yn ei orchymyn i bawb o honom ei wneuthur.

A phe bae pawb mor ddaionus a hyn, a phe bae pawb a chymmaint a hyn o Ysryd Crist ynddynt; Ny-ni a gaem cyn pen nemmawr o Amfer weled Effeithieu gwynfydedig y Daioni ymma. Ni fyddei " oddiallan ddim Ymladd, nac oddi-fewn ddim Ofn, i'n trallodi mwyach; ni fyddei nac Anwybodaeth nac Ynsydrwydd i Ni i ymdrechgu a hwynt: Canys hyn a lwyr ostegei bob Censigen, Llid, a Digafedd; a hyn a gymmerai ymmaith bob Gwreiddin Chwerwedd, ac a feddalhae Galon-galedwch y Dynion mwy a gwrthnawlig.

II. Yr wy fi yn dyfod yn awr i ystyried yr ail Pwngc, sef y Rhefwm pa ham y mae yn rhaid " i Ni wneuthur Daioni, er mwyn gostegu " Anwybodaeth Dynion ffolion; a hynny yw, o " herwydd bod Ewyllys Dŷ W felly.

Yn awr gan hynny, os ydyw yr Yscrethur lân yn gorchymyn i Ni wneuthur yr holl Bethu hyn a osodais ger eich bron; nid eill fod Amgen na bod Duw yn ewyllysio i Ni eu gwneuthur; canys yr Yscrethur lân sydd yn datcuddio i Ni Ewyllys Duw, ac yn tystiolaethu i Ni, y byddwn

But as we ought to be thus good and charitable to the Souls of Men ; so there is a Charity due to their Bodies likewise. We must distribute to the Necessities of the Saints, we must comfort the Weak-hearted, relieve the Oppressed, be merciful to the Sick and Needy, feed the Hungry, cloath the Naked, and shew Pity upon Prisoners and Captives ; and, in a Word, give to every Man according to his Wants, and our Abilities ; this is the Well-doing the holy Scriptures recommend to all Men.

And were all Men thus good, and thus actuated with the Spirit of Christianity, we should soon feel the blessed Effects of it ; we should have “ without no Fightings, and “ within no Fears ; we should neither have Ignorance to struggle withal, nor Folly to encounter with ; for this would lay a-sleep all Envy, Hatred, and Malice ; it would take away the very Root of Bitterness, and melt the Hard-heartedness of the most Obdurate and Perverse.

II. I come now to the second Point I proposed to treat of, viz. to consider the Reason why we should do Good, in order to silence the Ignorance of foolish Men ; and that is, because so is the Will of God.

Now if the holy Scriptures command us to do all these Things that I have laid before you, then of Necessity it must be the Will of God that we should do them ; for the Scriptures do make known unto us the Will of God ;

G

and

byddwn cadwedig yn ddiau, os cyflawnwn hwnnw. Nid oes nemmawr o Ddyledswyddeu y crybwyllir yn yr Tscrythyren am danynt yn fynychach na'r rhai hyn, sef bod yn ufudd i Lymodraeth, a gwneuthur Daioni i bob Dfn.

Chychwi a glywsoch eusys pa beth y mae St. Petr yn ei ddywedyd yn y ddwy Adnod nesaf o flaen y Testyn, ynghylch Ufudd-dod i Lymodraeth: nid yw angenrheidiol i mi adrodd hynny i chwi eilwaith.

Hynod iawn yw Geirieu St. Pawl, canys medd ef yn Rhuf. XIII. 1. — 9. “Ymddarostynged pob
 “ Enaid i'r Awdurdodeu goruchel, canys nid oes Awdurdod ond oddiwrth Dduw: a'r Awdurdodeu sydd,
 “ gan Dduw y maent wedi eu hordeinio: am hynny
 “ pwy bynnag sydd yn ymosod yn erbyn yr Awdurdod,
 “ sydd yn gwrthwynebu Ordinhâd Duw; a'r
 “ rhai a wrthwynebant a dderbyniant iddynt eu huanain Farnedigaeth. Canys Twysogion nid ydynt
 “ Ofn i Weithredoedd da, eithr i'r rhai drwg. A
 “ fynni di nad ofnech yr Awdurdod, gwna yr hyn
 “ sydd dda, a thy di a gai Glod ganddo. Canys
 “ Gweinidog Duw ydyw efe i ti er Daioni: eithr os
 “ gwnei ddrwg, ofna; canys nid yw efe yn dwyn y
 “ Cleddyf yn ofer. Oblegid Gwenidog D U W yw
 “ efe, Dialudd Llid ar yr hwn sydd yn gwneuthur
 “ drwg. O herwydd pa ham angenrhaid yw ymddarostwng,
 “ nid yn unig o herwydd Llid, eithr o herwydd Cydwybod
 “ befyd. Canys am hyn yr ydych yn talu Teyrnged
 “ befyd: oblegid Gwasanaethwyr Duw ydynt hwy yn gwilied
 “ ar hyn ymma. Telwch gan hynny i bawb eu Dyledion:
 “ Teyrnged i'r hwn y mae Teyrnged yn ddyledus,
 “ Toll i'r hwn y mae Toll, Ofn i'r hwn y mae Ofn,
 “ a Pharch i'r hwn y mae Parch yn ddyledus. Na syddwch yn Nyled
 “ neb.

and withal assure us, that if we *observe* it, we shall be saved. There are not many Duties in Scripture, so frequently inculcated as those of being obedient to Government, and of doing Good to all Men.

You have heard already what St. Peter says concerning Obedience to Governours, in the two Verses preceding my Text, and there is no Need that it should be here repeated.

Saint Paul's Words are very remarkable; for in Rom. XIII. 1,—9. he says thus: " Let every Soul be subject unto the higher Powers. For there is no Power but of God: The Powers that be, are ordained of God. Whosoever therefore resisteth the Power, resisteth the Ordinance of God: and they that resist, shall receive to themselves Damnation. For Rulers are not a Terror to good Works, but to the Evil. Wilt thou then not be afraid of the Power? Do that which is Good, and thou shalt have Praise of the same: For he is the Minister of God to thee for Good. But if thou do that which is Evil, be afraid; for he beareth not the Sword in vain: For he is the Minister of God, a Revenger to execute Wrath upon him that doth Evil. Wherefore ye must needs be subject, not only for Wrath, but also for Conscience sake. For, for this Cause pay you Tribute also: for they are God's Ministers, attending continually upon this very Thing. Render therefore to all their Dues: Tribute to whom Tribute is due, Custom to whom Custom, Fear

"neb o ddim, ond cerwch bawb eu gilydd; canys yr
 "hwn sydd yn caru arall, a gyflawnodd y Gyfraith.

Y mae yr unrhyw Apostol yn peri i Titus
 "ddwyn ar Gof i Ddynion fod yn ddarostyngedig
 "i'r Twysogaethu, a'r Awdurdodau; a bod yn u-
 "fudd; ac hefyd yn barod i bob Gweithred dda,
 "Titus III. 1.

Moses yn y Gyfraith a ochymynnodd i Ni "na
 "chablem y Smyddogion, ac na felldithiem Bennaeth
 "y Bobl, Exod. XXII. 28. Gwedi i St. Paul ad-
 rodd un Gair yn anweddus am Archoffeiriad Duw,
 gan ei ddifenwi, efe a gydnabu ei Fai, ac a ddy-
 wedodd, "Ni wyddwn ni, Frodyr, mai yr Arch-
 "offeiriad oedd efe; canys ysgrifennedig yw, na
 "ddywed yn ddwng am Bennaeth dy Bobl, Acts
 "XXIII. 3, 4, 5.

Pan amcanodd Abisai drywanu Sawl â Gwaym-
 ffon, Dasydd a rwystrodd iddo ei ladd ef, gan
 ddywedyd, "Na ddifetha ef; canys prwy a estynnei
 "ei Law yn erbyn Enciniog yr Arglwydd, ac a fy-
 ddei 'n ddieuog, i Sam. XXVI. 8, 9.

Ac hefyd caru pawb yn gyffredinol, a gwne-
 rhur Daioni iddynt, yw'r Gorchymyn newydd
 a roddodd CRIST i'w Ddiscyblion: "Gorchym-
 myn newydd (medd Efe) yr wyf yn ei roddi i chi,
 "ar garu o honoch eu gilydd; fel y cerais i chi,
 "ar garu o honoch chiwitheu bawb eu gilydd, Joan
 XIII. 34. Y mae St. Paul yn peri i Ni "na ddi-
 "ogom yn gwneuthur Daioni, Gal. VI. 9. A thra-
 chefn medd efe yn yr Adnod nesaf at hynny:
 "Tra yr ydym yn cael Amser cyfaddas, gwnawn
 "dda i bawb, ond yn enwedig i'r rhai sydd o Deulu
 "r Ffydd. Y mae efe mewn Man arall yn dy-
 wedyd, "Yr holl Ddeddf a gyflawnir mewn un Gair,
 "sef

“ Fear to whom Fear, Honour to whom Honour. Owe no Man any thing, but love one another : for he that loveth another, hath fulfilled the Law.

The same Apostle commands Titus, Tit. III. 1. “ to put Men in Mind to be subject to Principalities and Powers, to obey Magistrates, and to be ready to every good Work.

Moses commands us in the Law, Exod. XXII. 28. that we should “ not revile the Judges, nor curse the Ruler of the People. And St. Paul, having dropt an indecent Expression concerning the High-Priest, confess’d his Fault, and said, Acts XXIII. 3, 5. “ I wot not, Brethren, that it was the High-Priest; “ for it is written, thou shalt not speak evil of “ the Ruler of thy People.

When Abishai proposed to “ pierce Saul thro’ with a Spear, he received this Reprimand from David, 1 Sam. XXVI. 8, 9. “ Destroy him not ; for who can stretch forth his “ Hand against the Lord’s Anointed, and be “ guiltless?

Again, to love all Men in general, and to do them all the Good we can, is the new Commandment Christ gave to his Disciples. “ A new Commandment (says he, John XIII. 34.) I give unto you, that ye love one another; “ as I have loved you, that ye also love one another. St. Paul bids us, Gal. VI. 9, 10. “ not to be weary in Well-doing ; and to do Good “ unto all Men ; but especially to them of the “ Household of Faith. He says in another “ Place,

" sef yn hwn, Câr dy Gymmydog fel ti dy bun, Gal.
 " V. 14. A hyn ymma y mae St. Jago yn ei
 alw yn " Gyfraith frenbinol, Jago II. 9. A St.
 Petr yn y drydedd Adnod o flaen y Testyn, sydd
 yn attolwg ar y Cristnogion a oeddynt yn byw ym
 mhlich y Cenhedloedd, " ar fod â'u Hymarweddiad
 " yn aneist yn eu mysg hwynt; fel lle yr oeddynt yn
 " eu goganu megis Drwgweithredwyr, y gallent o
 " herwydd eu Gweithredoedd da a welent, ogoneddu
 " DŴW yn Nydd yr Ymweliad. Ac yna y mae
 yn canlyn, " Ymddarostfyngwch oblegid hyn i bob dy-
 " nol Ordinbâd, &c. fel y clywsoch eusys.

Yr Amser a ballei i mi bennodi i chwi bob
 Man o'r Tŷcrysbyr i'r Perwyl hwn. Eithr eglur
 iawn yw'r Peth, ac afraid a fyddei i mi ddwyn
 chwaneg o Dystiolaeth i'w wneuthur yn eglurach
 i chwi.

Ac os hyn ydyw Ewyllys Duw, sef " bod i chwi
 " wneuthur Daioni, er mwyn gostegu Anwybodaeth
 " Dynion ffolion; pa fodd y meiddia Undyn
 wrthwynebu ei Ewyllys ef? " A allwn Ni ymryson
 " â'n Gwneuthurwr, neu ddadleu yn erbyn Duw?
 " A ddywed y Clai wrth ei Luniwr, pa beth a
 " wnei? A ddywed y peth ffurfiedig wrth yr hwn
 " a'i ffurfiodd, pa ham i'm gwnaethost fel hyn?
 Diammeu gan hynny na ddylem Ni wneuthur
 dim yn erbyn Ewyllys Duw, yn enwedig, a Ny-ni
 yn gwybod nad yw Efe yn ewyllysio i Ni wneu-
 thur dim ond y peth sydd hawdd i'w wneuthur;
 na dim chwaith ond y peth a ddylem ei wneu-
 thur, ac y cawn Ddaioni oddiwrtho ar ol ei wneu-
 thur. Nid ydyw Duw yn gofyn dim gennym,
 ond y peth y mae Rhewm a Chydwybod yn ein
 cyngori i'w wneuthur: a da a fyddei i Ni pe
 gwrn-

“ Place, Gal. V. 14. *That all the Law is fulfilled in one Word, even in this, Thou shalt love thy Neighbour as thy self.* And this is what St. James calls the Royal Law, Jam. II. 8. And St. Peter, in the Chapter before us, beseecheth the Christians that lived among the Gentiles, “ *That they have their Conversation honest among them; that where- as they speak against them as evil Doers, they might, by their good Works which they should behold, glorify God in the Day of Visitation; and then it follows, Submit your selves to every Ordinance of Man, &c. as you have heard already.*

Time would fail me to produce all the Texts of Scripture to this Purpose; and indeed what Occasion have we of further Testimony to prove a Thing so obvious?

And if *this be the Will of God*; namely, that by *Well-doing* we should silence the Ignorance of foolish Men; how dare any Man resist his Will? “ *Can we strive with our Maker, or reply against God? Shall the Clay say unto him that fashioneth it, what makest thou? Or shall the thing formed say to him that form’d it, why hast thou made me thus?* Therefore certainly we ought not to act in Contradiction to the Will of God; especially since we know, that He wills us to do nothing but what is easy to be done, and what will prove to be our *Interest and Duty* to have done. God requires nothing from us, but what our own *Reason and Conscience* will perswade us to do; and

gwrandawem ar Reswm, ac y gwnaem yn ol ein Cydwybod. Nid yw Duw yn disgwyl dim anrhesymol gennym; nid yw Efe yn peri i Ni
 “ (1) *wneuthur Priddfeini, y pryd na roddodd i Ni*
 “ *Wellt.* Nid yw Efe yn debyg i “ (m) *Wr*
 “ *caled, yr hwn sydd yn medi lle ni hauodd, ac yn*
 “ *casglu lle nis gwasgarodd.* Eithr union bob
 Amser yw ei Ffyrdd ef; cyflawn yw ei Gyfreithieu,
 a chymmwys yw ei Orchymynnion. Os gwnawa
 y peth y mae Efe yn ei ewyllysio, bydd ein Rhe-
 swm a'n Cydwybod yn ein cyfiawnhau am hynny.
 Ac nid oes fodd na bydd Plester a Diddanwch
 mawr, a Bodlondeb cyflawn yn Nwyfron pawb
 o honom, pan fo ein Cydwybodeu yn tystiolaethu i
 Ni fod ein Gweithredoedd yn ol Emylls Duw, ac yn
 rhyngu ei Fodd Ef o ran hynny.

Eithr pan fo ein Gweithredoedd yn ddrwg, ai
 rhyfedd yw, os bydd Aflonyddwch Meddwl arnom?
 Pan fo Gwemyr yn yssu'r Gydwylbod, bydd y Dryg-
 ddyn yn dra helbulus. Efe a fydd fel y “ (n) *Lloerig*
 “ *yn yr Efengyl, yn flin iawn arno, gan syrthio yn*
 “ *y Tân yn fynych, ac yn y Dŵfr yn fynych.* Neu
 efe a fydd fel Dŷn ar ei Glaf-wely, yn troi ym-
 ma a thraw, ac o'r naill Ystlys i'r llall, gan
 geisio, ac heb gael, na Hŷn na Gorphwysfa.
 Felly Aflonyddwch a Blinder yw Cyfran yr An-
 nuwionion. Pob Gair segur a ddêl allan o'u Ge-
 neuu, a phob Gweirbred ddrwg a wnelont, a fydd-
 ant yn Dystion diduedd i'w herbyn, ac yn barod
 i'w bwrw'n golledig.

Ond

(1) Exod. VI. (m) Matth. XXV. 24.

(n) Matth. XVII. 15.

and it would be well for us, if we hearken'd to them, and acted accordingly. God expects nothing from us that is unreasonable; He does not require (l) "*Bricks, when we have no Straw*"; nor is He like the "*hard Master, (m) who reaps where He hath not sown*"; and gathers where he hath not strewed. But his *Ways* are always even, his *Laws* equitable, and his *Commandments* just. If we do that which He requireth, our *Reason* and *Conscience* will justify us therein. And it is no little Pleasure, no small Comfort, but the highest Satisfaction imaginable, when our *Consciences* testify unto us, that our *Actions* are according to the *Will of God*, and therefore very acceptable in his Sight.

But when our *Deeds* are Evil, is it any Wonder if our *Minds* be troubled? When the *Worm* gnaws the wicked Man's *Conscience*, he must needs be in great Perplexity. He will be, like the *Lunatick* in the Gospel, "*sore vexed, oft times falling into the Fire, and oft into the Water*." Or like a Man upon his sick Bed, turning from Side to Side, "*seeking Rest, but finding none*." So that Trouble and Vexation is the Portion of the Wicked; every idle Saying that proceeds out of their Mouths, and every wicked Act that they commit, will be continually accusing them, and ready to condemn them.

H

Where-

(l) *Exod. VI.* (m) *Matth. XXV. 24.*

Ond o'r tu arall, y sawl a fyddant yn cymmeryd Gofal am arferu Rhinwedd, ac addurno eu Buccheddau a Dimwtidrydd; hwy a feddiannant eu Heneidieu mewn Heddwch, a " Chydwybod ddirwystr " a fydd ganddynt eu ac at Dduw a Dŷn. Nid oes dim well na Chydwybod lân: canys fel y dywedir yn gyffredinol, *Ascre lân diogel ei Pherchen*. Perchen Cydwybod dda a fydd yn ddiogel bob Amfer: bydd ei Feddwl ef yn ysgafn, a'i Bryd a'i Wedd yn llawn Sirioldeb. Y mae'r cyfryw un yn gwybod yn dda na ddarfu iddo wneuthur ond y peth a ddylasai ei wneuthur, gan na wnaeth ddim yn erbyn Rhestron na Chydwybod. A phan fo " (o) Calon Dŷn heb ei gondemnio, nid oes fodd na bydd ganddo " Hyder ar Dduw; Hyder ddarfod iddo wneuthur ei Ewyllys Ef, a chadw ei Orchymynnion; ac hefyd Hyder y derbyn (pan welo Dduw 'n dda) Daledigaeth disai am ei Wasanaeth ffyddlon, sef tragywyddol Orphwyltra i'w Enaid yn y Byd a ddaw, o'r hyn beth y mae Cydwybod ddi-euog yn Wyfl iddo yn y Byd fydd yr awrhon.

Y cyfryw un fydd yn (p) " perchi patb, ac yn " curu y Brawdolietb: Y mae efe yn ofni DDW, ac yn anrhydeddu y BRENIN. Y mae efe yn " (q) ratu yr eiddo Casar i Casar, a'r eiddo Dduw " i Dduw: Hynny yw, y mae efe yn rhoddi i DDW ac i'r BRENIN yr hyn a berthyn iddynt, a " chan garu ei Gymmydog, y mae efe yn " cyflawni'r Gyffwrth, Rhuf. XVII. 9, 10.

I

(o) John III. 21. (p) 1 Pet. II. 17. (q) Mat. XXII. 21.

Whereas, on the other Hand, they who are careful in the Practice of Virtue, and adorn their Lives with Innocence, shall possess their Souls in Peace, "having a Conscience void of Offence, both towards God and towards Men. There can be nothing more desirable than a good Conscience; because the Man who enjoys it, is always in Safety; his Mind is full of Alacrity, and his Countenance always cheerful: He is satisfy'd that he hath done but what he ought to have done; because he has acted nothing against the Dictates of his Reason and Conscience. And (n) when a Man's Heart condemns him not, he must needs have Confidence towards God. A Confidence, that he hath perform'd his Will, and kept his Commandments; a Confidence, that he shall receive, in God's due Time, a sufficient Reward for his faithful Services; namely, "everlasting Rest for his Soul in the World to come; of which a Conscience void of Guilt, is a sure Pledge to him in that which now is.

Such an one hath a "due Respect to all Men, and loves the Brotherhood; he fears GOD, and honours the KING; he renders to Caesar the Things which are Caesar's, and unto God the Things which are God's; that is, he lets GOD and the KING have their Due, and "by loving his Neighbour fulfils the whole Law (o).

H 2

Now

(n) 1 John III. 21. (o) Rom. XIII. 9, 10.

I gloi bellach ar y cwbl; os felly y mae Ewyllys Duw, fod i Ni ymddarostwng, a bod yn ufudd i'n *Grafusaf BENLLYWRDD, GEORGE EIN BRENIN*, a rhoddi Parch ac Anrhydedd dyledus i'w Fawrhydi Ef, ac i bawb sydd mewn Amurdod dano, er mwyn gostegu Anwbodaeth Ffylliaid, ac argyoeddi Ymddygiad anweddaidd y rhai Anufudd a fyddant yn Gas ganddynt Reolwyr: Ac os gorchfygu Drygioni a Daioni, a gwneuthur pob math ar Weibredoedd da, ydyw Hynodeb y Grefydd Grist'nogol; ac os hyn ydyw Ewyllys DUW, a'n Dyledswydd ninneu, gadewch i Ni ar bob Amser, ac ym mhob Lle, ymroi yn hollawl i gyflawni Ewyllys Duw, ac i roddi ein Heneidieu a'n "Cyrrh yn Aberth byw, sanctaidd a chymaradwy iddo Ef, ac i wneuthur cymmaint o Ddaioni ac a allwn; canys "hyn yw ein rhesymol Wasanaeth Ni, Rhuf. XII. 1. Hyn cyn nemmawr o Amser a argyoedda Wrthdadaid leuwyf ynfyd, a ddistewa y rhai anwybodol, ac a dru Galonau y rhai Anufudd fel y delont hwy i fod yn Ddeiliaid cywir. Hyn a siccrâ i Ni Heddwch ar y Ddaear, a Dedwyddwch yn y Nef. Canys "Duwioldeb (sef yw hynny, gwneuthur Daioni, ac ufuddhau i Ewyllys Duw) sydd "fuddiol i bob poth, a chanddi Addewid o'r Bywyd "sydd yr Awrhon, ac o'r hwn a fydd, i Tim. IV. 8.

T E R F T N.

Tr Wy-fi yn hyderu y bydd yn mych gan fy Nghyd-wladwyr gael gwybod pa Gyfarchiad ufuddgar a wnaeth y GYMANFA O WYR LLEN yn un-fryd bawb â'u gilydd i'r BRENIN, ar yr unfed Dydd ar hymtheg o Ebrill, 1716. a pha Atteb tra rhadlawn a roddodd Ei Fawrhydi iddynt.

T Cyfarchiad a'r Atteb hwnnw sydd fel y canlyn.

Now to conclude: If the Will of God be so, that we should pay a *just Obedience and Submission to our most Gracious SOVEREIGN KING GEORGE*, and to all that are in *Authority under Him*, in order to silence the *Ignorance and indecent Behaviour of foolish and disloyal Men*; if overcoming *Evil with Good*; if doing all Manner of good Works, be the *Characteristick of a good Christian*; if this, I say, be the *Will of GOD, and our Duty*, let us at all Times, and upon all Occasions, give up our selves entirely to comply with His Will, and “*offer up our Souls and Bodies, a lively, holy, and acceptable Sacrifice unto Him*, and resolve to do all the Good we can; for “*this is our reasonable Service*, Rom. XII. 1. This will soon convince the Unreasonable and Disloyal, and turn their Hearts. This will secure unto us *Peace upon Earth, and Happiness in Heaven*. For “*Godliness (which is but another Word for doing Good, and obeying God’s Will) is profitable unto all Things, having a Promise of the Life that now is, and of that which is to come*, 1 Tim. IV. 8.

T H E E N D.

I promise my self that the unanimous and loyal Address of the *CONVOCATION*, which was presented to the KING on the 16th of April 1716. together with His Majesty’s most Gracious Answer, will be very acceptable and welcome to my Country-men.

The *Address* and *Answer* are as follow :

Rhynged Bodd i'ch Mawrhydi,

NYni eich ffyddlonaf
a'ch dyledoccaf
Ddeiliaid, yr Arch-
Esgob, a'r Esgobion,
a'r Eglwyswyr, o Da-
laith *Caer-Gyaint*, ym-
gynnulledig mewn Cy-
manfa, ydym yn cym-
meryd Gafael yn llawen
yn awr ar yr Odfa gyn-
taf, i fynegi a dangos
ffieiddied oedd gennym
y Gwrthryfel annaturiol
a godwyd ym Mhlaid
Hudolwr Papaidd, ac
hefyd a gynhaliwyd
mewn amryw Gwrr o'ch
Teyrnas o *Frydain Fawr*.

Ymgais yn peri Syn-
dod arnom oedd hwn,
gan ei fod yn llawn o
Euogrwydd ac Echryf-
londeb; sef, Ymgais a
oedd Llaweroedd yn un
a'u gilydd ynddo, addy-
lasant amddiffyn eich
Mawrhydi, (eu cywir
a'u Cyfreithlon Benlly-
wydd,) a gwrthwynebu
pawb a haerant fod
gan addynt Hawl i'ch
Gorsedd; dylasant (me-
ddwn) wneuthur felly,
yn ol y Rhwymedigae-
thau arbennig a roddodd
Llyson a Diheuriad-
lyson arnynt: Ymgais
a

May it please your Majesty,

WE Your Majesty's
most Dutiful and
Loyal Subjects, the Arch-
Bishop, Bishops, and Clergy,
of the Province of Canter-
bury, in Convocation as-
sembled; do gladly lay hold
on this first Opportunity of
expressing our utmost Ab-
horrence of that most un-
natural Rebellion, which
hath been rais'd, and car-
ried on, in Favour of a
Popish Pretender, in
several Parts of Your
Kingdom of Great Bri-
tain.

*An Attempt attended
with the most surprizing
Aggravations of Guilt
and Horror, as engaged
in by many, who stood ob-
lig'd to defend Your Ma-
jesty, (their Rightful and
Lawful Sovereign,) and to
oppose all Pretenders to
Your Throne, by the most
solemn Ties of Oaths and
Abjurations: As support-
ed by Protestants, in a
joint Combination with
Papists; who, under Co-
lour of securing the Church
of England, endeavour'd
to subject it to the Govern-
ment of a Person train'd
up*

a gynhaliwyd gan Bro-
testaniaid yn un a Pha-
byddion, y rhai, tan Rith
diogelu Eglwys Loegr,
a wnaethant gymmaint
ac aallasant er ei rhoddi
tan Lywodraeth Dŷn a
ddygwyd i fynu ym
mhob Coelgrefyddoldeb
Pabaidd, ac hefyd mewn
Atcastrwydd llwyr i
Grefydd y Protestaniaid:
fe, ac Ymgais a gyfeiri-
wyd yn erbyn BRENIN
tra rhadlawn, yr Hwn a
roddodd aml Brawf o'i
wirfawr Awydd i'n gwneuthur Ni yn Bobl
ddedwydd a llwyddiannus; ac ar yr Hwn, sef ar
Gynhaliad a Pharhâd ei Lywodraeth, y mae Sail
ein Cyfreithieu mewn Gwlad ac Eglwys yn sefyll.

Yr ydym Ni yn o-
styngedig, ac yn wir-
ddiffuant yn dyfod ger
Bron eich Mawrhydi i
gŷd-lawenhau a Chwi
o Eigion ein Calonneu,
o herwydd Llwyddiant
eich Cyngoriadu a'ch
Lluoedd yn erbyn
Ymgais mor ysceler:
Ac yr ydym Ni yn
mawrygu Daioni DUW
am wradwyddo'r
Gwaith, a oedd yn wir-
ddiau i fod, pe buasai
yn ffynnu, yn ddinistr i
gwerthfawr gennym.

Bydded i'r un ddaionus
Ragluniaeth barhau i

EY-

up in all the Superstitions
of Popery, and in the
greatest Detestation of the
Protestant Religion: And
as levelled against a most
Gracious PRINCE, who
hath given so many Proofs
of a most hearty Zeal to
make us a happy and flou-
rishing People; and upon
the Support and Continu-
ance of whose Government,
depends the Preservation
of our Constitution in
Church and State.

We humbly present to
Your Majesty our most
sincere and hearty Congra-
tulations, upon the Success
of Your Majesty's Councils
and Arms against this de-
sperate Attempt: And
adore the wonderful Good-
ness of GOD, in defeating
an Enterpize, the Success
of which must apparently
have been the Destruction
of whatsoever is most dear
and valuable to us.

bob Peth sydd anwyl a

May the same good
Providence continue to di-
rect

gyfarwyddo eich Cyng-
oriaid, ac i nerthu eich
Dwylo ; ac, yn bennaf
Peth, i noddi ac am-
ddiffyn eich Eneiniog
Fawrhydi, a'ch Bren-
hinol Deulu ; canys ar
eich Diogelwch Chwi a
Hwytheu (tan Dduw)
yn unig, y mac yn ddi-
gon hyspys gennym, y
digwydd i Ni gael
mwynhau pob Peth a'r
i'n Gwlad a'n Crefydd.

rect Your Councils, and
strengthen Your Hands ;
and, above all, to guard
and protect the Persons of
Your Sacred Majesty, and
Royal Family : Upon
whose Safety, under God,
we are truly sensible that
the Enjoyment of all
our Civil, and Religious
Rights, intirely depends.

fydd o Jawn yn perthyn
i'n Gwlad a'n Crefydd.

Atteb tra rhadlawn y
BRENIN.

YR Wy-fi o Ewyllys fy
Ngbalon yn diolch i chwi
am y Cyfarchiad ffyddlon
dylodogawl ymma. Tuddo yr
ydych yn adrodd Casineb gwir
gysfawr yn erbyn cynnifer ac
a fuont yn wrthryfelgar, ac
befyd yn dangos mor wresog
yn eich Zel ru ac at Fy-fi, a
thu ac at fy Llywodraeth.

Nid wy'n ammeu na chym-
merwch chwi oll, yn eich am-
ryw Raddeu, Lleuedd, a Gal-
wedigaethen, bob Odfa gysfa-
ddas i blannu ym Meddyliu
fy Mhobl yr unrhyw Mh-
riaethen o Ddyledswydd a
Ffyddlondeb tu ac at Fy-fi : A
Bodlondeb mawr yw gennyf
ad-synegi i chwi, yr Adde-
widion cywir arbennig a
wneutlun yn fynych iawn eu-
Jus, mai sy Ngofal pennaf a
fydd i gynnal Eglwys Loegr,
fel y darfu ei sefydlu wrth
Cyfraith, ac i'w hachblefu befyd.

His MAJESTY's most
Gracious Answer.

I Thank you heartily for
this Dutiful and Loyal
Address : In which you ex-
press the justest Indignation
against Those engaged in
the Rebellion ; and the
warmest Zeal for the Safety
of my Person and Govern-
ment.

I doubt not but you will
All, in your several Stations,
take all Opportunities of in-
stillling into the Minds of
My People the same Senti-
ments of Duty and Affec-
tion to Me : And it is with
great Satisfaction that I re-
peat to you, upon this Oc-
casion, the solemn Assurances
I have so often given, That
it shall be My chief Care to
Support and Encourage the
Church of England, as it is
by Law Established.

F I N I S.